

SVERIGES KRISTNA RÅDS SKRIFTSERIE – NR 21

Kyrkan – på väg mot en gemensam vision

Ekumeniskt samtal om
kyrkans väsen och uppgift

***Kyrkan
– på väg mot en
gemensam vision***

Ekumeniskt samtal om
kyrkans väsen och uppgift

Innehåll

Förord till den svenska upplagan	6
Inledning	9
Guds mission och kyrkans enhet	12
Den treeniga Gudens kyrka	18
Kyrkan: Att växa i gemenskap	33
Kyrkan: I och för världen	51
Slutsatser	58

KYRKAN – PÅ VÄG MOT EN GEMENSAM VISION

Ekumeniskt samtal om kyrkans väsen och uppgift

Sveriges kristna råds skriftserie nr 21

I Sveriges kristna råd möts medlemskyrkor fördelade på fyra kyrkofamiljer. I dessa ryms olika kristna traditioner i vårt land.

Sveriges kristna råd
Box 14038, 167 14 Bromma
Tel: 08-453 68 00
E-post: info@skr.org
www.skr.org
Facebook: Sveriges kristna råd

Översättning: Gunilla Gunner
Språklig och teologisk granskning: Anne-Louise Eriksson och
Per-Magnus Selinder

Foto omslag: Mikael Stjernberg
Tryck: Skilltryck AB
ISSN: 1650-9196
Utgivningsår: 2014

Förord till den svenska upplagan

30 ÅR EFTER DOKUMENTET *Dop – Nattvard – Ämbete* (också kallat BEM, *Baptism – Eucharist – Ministry*) antog Kyrkornas världsråds centralkommitté på Kreta i september 2012 dokumentet *Kyrkan – på väg mot en gemensam vision*. BEM-dokumentet, som presenterades i Perus huvudstad Lima 1982 kom att bli en milstolpe i de ekumeniska samtal som initierades i Faith and Order-kommissionen där också företrädare för Katolska kyrkan deltar. Nu finns stora förhoppningar att detta nya dokument ska få lika stor betydelse för arbetet för kristen enhet.

I FÖRORDET TILL dokumentet om Kyrkan skriver Faith and Order-kommissionen ordförande, Metropolit Vasilius av Constantia-Ammochostos och dess direktor John Gibaut om bakgrunden till texten.

Syftet med kallelser till synlig enhet för kyrkorna innebär ett ömsesidigt erkännande av varandra som kyrkor och som uttryck för vad trosbekännelsen kallar ”en enda, helig, universell/katolsk och apostolisk kyrka”.* På grund av den kyrkliga splittringen är det lätt att tro att kyrkornas olika syn på kyrkans identitet och uppgift inte bara skiljer sig åt utan rentav är oförenliga. Därför är frågan om kyrkosyn, ecklesiologi en av de viktigaste teologiska frågorna i arbetet för kristen enhet. Texten är en så kallad konvergenstext vilket innebär att det inte i första hand är ett dokument som uttrycker en konsensus utan speglar kyrkornas olika positioner som en utgångspunkt för dialogen. Konvergens kan liknas vid linjer som möts om de dras vidare. Mötesplatsen är den konsensus som är nödvändig för förverkligandet av den synliga enheten. Dokumentet speglar

* Enligt den ekumeniska översättningen av den nicenska trosbekännelsen som styrelsen för Sveriges kristna råd bekräftade vid sitt sammanträde 12 december 2011.

en process och uttrycker vad kyrkorna kan säga tillsammans under resan mot den gemensamma mötesplatsen.

Kyrkan – på väg mot en gemensam vision är den andra konvergenstexten från Faith and Order och följer upp den första (BEM-dokumentet) och de officiella svar som kom in från kyrkorna, som bland annat efterlyste ett djupare ecklesiologiskt studium. Under mer än 20 år har sedan Faith and Order-kommissionen i dialog med kyrkorna arbetat med bland annat flera studietexter i processen. Kommissionens svar till kyrkorna är denna text om Kyrkan.

Ledningen för kommissionen framhåller två skäl att sända ut texten till kyrkorna:

- **Förnyelse**

Man menar att texten inte exklusivt kan sägas beskriva en ecklesiologisk tradition. I läsningen av texten som vuxit fram under teologiska samtal mellan olika kyrkotraditioner kommer en del kyrkor att utmanas till fördjupning i det kyrkliga livet. Andra upptäcker kanske aspekter i kyrkans liv som har varit försummade medan andra finner bekräftelse av sin kyrkliga praxis. Och när kristna erfar en livslång tillväxt i Kristus upptäcker de att de dras närmare varandra, som den bibliska bilden av kyrkan som Kristi kropp: ”Med en och samma Ande har vi alla döpts att höra till en och samma kropp, vare sig vi är judar eller greker, slavar eller fria, och alla har vi fått en och samma Ande att dricka.” (1 Kor 12:13)

- **Teologisk konvergens om Kyrkan**

Precis som BEM-dokumentet skapade förutsättningar för konvergens om dopet hoppas man nu att en liknande konvergens i synen på Kyrkan kan leda till ömsesidigt erkännande mellan kyrkorna när man kallar varandra till synlig enhet och en gemensam eukaristisk gemenskap.

KOMMISSIONEN UPPMANAR NU kyrkor, men också ekumeniska organisationer, som t ex nationella kristna råd, att studera texten och besvara de frågor som ställs i inledningen. I den svenska utgåvan har vi valt att bara översätta själva texten. Därför finns inte de historiska noteringarna om processen fram till själva dokumentet, som återfinns i den engelska originalversionen, med i den svenska upplagan. Sveriges kristna råd är nu glada över att kunna erbjuda doku-

mentet i svensk översättning med en förhoppning om fördjupat samtal om synen på kyrkan och hennes roll i ett ekumeniskt perspektiv. I dokumentets inledning redogörs för hur det nya dokumentet bygger vidare på den process som BEM-dokumentet inledde. Också detta har alla förutsättningar att bli en milstolpe för fortsatt arbete för kyrkans enhet. Men detta beror i hög grad på hur dokumentet tas emot av kyrkorna i världen. I inledningen formuleras fem frågor till medlemskyrkorna i Kyrkornas världsråd om hur dokumentet kan vara relevant i den egna kontexten. Här varje medlemskyrka sitt ansvar, i Sverige Svenska kyrkan och Ekumeniakyrkan. Parallellt med dessa kyrkors bearbetning vill Sveriges kristna råd initiera en ekumenisk process med samtal om Kyrkan som involverar SKRs samtliga 25 medlemskyrkor. Därför har vi i samverkan med Svenska kyrkan tagit initiativ till att översätta texten. Vi hoppas att den svenska översättningen blir spridd och använd, inte bara bland fackteologer utan når ut till bredare kretsar.

Karin Wiborn
Generalsekreterare
Sveriges kristna råd

Inledning

TROENDE FRÅN ALLA kristna kyrkor ber varje dag ”Låt din vilja ske”. Jesus själv bad på liknande sätt i Getsemane strax innan han greps (jfr Matt 26:39–42, Mark 14:36, Luk 22:42). I Johannes evangelium avslöjade han dessutom sin vilja med kyrkan när han bad till Fadern att alla hans lärjungar skulle vara ett, för att världen ska tro (jfr Joh 17:21). Att be att Herrens vilja ska ske kräver alltså med nödvändighet att helhjärtad omfatta hans vilja till och gåva av enhet. Denna text – *Kyrkan – på väg mot en gemensam vision* – tar upp vad många anser vara de svåraste frågorna för kyrkorna när det gäller att övervinna de återstående hindren för att kunna leva i den gemenskapens gåva som Herren ger: vår förståelse av kyrkans innersta väsen. Betydelsen av den gåvan och det målet understryker vikten i de frågor som behandlas på följande sidor.

VÅRT MÅL ÄR att erbjuda en konvergenstext, det vill säga en text, som även om den inte uttrycker fullt samförstånd i alla frågor, är mycket mer än bara ett redskap för att stimulera vidare studier. Snarare uttrycker följande sidor hur långt kristna samfund har kommit i sin gemensamma förståelse av kyrkan. De visar de framsteg som har gjorts och pekar på det arbete som återstår att göra. Texten har utarbetats av kommissionen för Faith and Order, vars mål, liksom för Kyrkornas världsråd som helhet, är att hjälpa kyrkorna när de uppmanar varandra till synlig enhet i en tro och till gemenskap i nattvarden. Detta uttrycks i gudstjänst och gemensamt liv i Kristus, genom vittnesbörd och tjänst för världen och att gå vidare mot den enheten för att världen ska tro.¹ En sådan synlig enhet får sitt mest fullkomliga uttryck i firandet av nattvarden, som är den treenige Guden och utrustar kyrkan att delta i Guds mission för världens förvandling och frälsning. Dokumentet bygger på de svar som inkommit från kyrkor som svar på Faith and Order's

¹ Jfr. Baptism, Eucharist & Ministry, 1982-1990: Report on the Process and Responses. Faith and Order Paper No. 149. WCC, Genève, 1990, 147-151.

arbete med ecklesiologi under senare år, liksom på tidigare ekumeniska dokument som eftersträvat samsyn genom gemensam reflektion över Guds ord. Detta har gjorts i hopp om att enhetens gåva från Herren till fullt ut ska kunna förverkligas under ledning av den heliga Anden. Detta är det ett resultat av dialoger på många nivåer, inte minst kyrkornas svar på dokumentet *The Nature and Mission of the Church* i samband med Faith and Order's möte på Kreta 2009, och bidragen från den Ortodoxa konsultation som hölls på Cypern 2011. Dessutom vilar texten på de framsteg som registrerats i många bilaterala dialoger där man tagit upp temat "kyrkan" under de senaste årtiondena.²

VI HOPPAS ATT *Kyrkan – på väg mot en gemensam vision* ska tjäna kyrkorna på tre olika sätt: (1) genom att ge en sammanfattning av resultaten av de senaste decenniernas ekumeniska dialog kring viktiga ecklesiologiska teman, (2) genom att be kyrkorna ge respons på denna dialog – bekräfta positiva resultat, påpeka brister och/eller ange områden som inte har fått tillräcklig uppmärksamhet, samt (3) genom att erbjuda kyrkorna en möjlighet att reflektera över sin egen förståelse av vad Herren vill när det gäller att växa mot större enhet (jfr Ef 4:12–16). Förhoppningsvis kommer en sådan process med information, respons och växande att lämna ett betydande bidrag och till och med göra det möjligt att ta några avgörande steg när det gäller vägen till djupare enhet, genom att kyrkorna blir bekräftade, berikade och utmanade.

TEXTENS STRUKTUR TAR sin utgångspunkt i de ecklesiologiska frågor som vi tar upp. *Kyrkan – på väg mot en gemensam vision* inleds med ett kapitel som undersöker hur den kristna gemenskapen finner sitt ursprung i Guds mission för världens förvandling. Kyrkan är i grunden missionerande och enheten är på ett grundläggande sätt relaterad till detta uppdrag. I det andra kapitlet anges de viktigaste kännetecknen för förståelsen av kyrkan som gemenskap. Här sammanförs resultaten av många gemensamma reflektioner om hur Skriften och den efterföljande traditionen har sett på relationen mellan kyrkan och Gud och något om vilka

2 L. N. Rivera-Pagán (red.), *God in Your Grace: Official Report of the Ninth Assembly of the World Council of Churches, Kyrkornas världsråd, Genève, 2007*, 448. För mer detaljer om denna process se "Historical Notes" som återfinns i slutet av den engelska originalversionen av *The Church. Towards a Common Vision*. Faith and Order Paper No. 214.

konsekvenser denna relation haft för kyrkans liv och struktur. Det tredje kapitlet fokuserar på kyrkans framväxt som ett pilgrimsfolk på väg mot Guds rike, med speciellt fokus på några komplicerade ecklesiologiska frågor som har splittrat kyrkor i det förflutna. Det visar på en utveckling mot ökad samsyn i några av dessa frågor och klargör punkter där ytterligare arbete behövs i strävan mot en än större samsyn. Det fjärde kapitlet utvecklar flera viktiga tankar kring hur kyrkan relaterar till världen som ett tecken på och ett vittne om Guds kärlek. Det kan gälla att förkunna Kristus i interreligiösa sammanhang, att vittna om evangeliets moraliska värderingar och att svara på mänskligt lidande och behov. De många officiella svaren på Faith and Order's dokument *Dop, nattvard, ämbete – Baptism, Eucharist and Ministry (BEM)* från 1982, visade att den process som följer på offentliggörandet av en konvergenstext kan vara lika viktig som den process som ledde fram till den.³ För att fungera som ett instrument för en verklig dialog om kyrkosyn, som alla kan ge ett betydande bidrag till, uppmanas kyrkorna att inte bara noga överväga *Kyrkan – på väg mot en gemensam vision*, utan också ge en officiell reaktion på följande frågor till Faith and Order-kommissionen:

- I vilken utsträckning återspeglar texten er kyrkas ecklesiologiska självförståelse?
- I vilken utsträckning erbjuder denna text en grund för framväxten av en större enhet bland kyrkorna?
- Vilken anpassning eller förnyelse utmanas er kyrka att arbeta för utifrån denna text?
- Hur långt är er kyrka beredd att gå i ett närmande till de kyrkor som på ett positivt sätt kan erkänna de beskrivningar som ges av kyrkan i denna text?
- Kring vilka delar av kyrkans liv behövs fortsatt diskussion och vilka råd kan er kyrka ge Faith and Order inför det fortsatta arbetet med frågor om ecklesiologi?

UTÖVER DESSA ALLMÄNNA frågor kommer läsaren att finna, kursiverat och insprängt i texten, avsnitt med specifika frågor där oenighet kvarstår. Dessa frågor är tänkta att stimulera till reflektion och uppmuntra till ytterligare överenskommelser mellan kyrkorna på vägen till enhet.

3 M.Thurian (red.) *Churches respond to BEM: Official Responses to the "Baptism, Eucharist and Ministry" Text*, Kyrkornas världsråd Genève, vols. I-VI, 1986-1988; *Baptism, Eucharist & Ministry 1982-1990: Report on the Process and Responses*, Kyrkornas världsråd, Genève 1990.

KAPITEL 1

Guds mission och kyrkans enhet

A. Kyrkan enligt Guds avsikt

1. DEN KRISTNA FÖRSTÅELEN av kyrkan och dess uppdrag är grundad i visionen om Guds stora plan (eller "ekonomi") för hela skapelsen: "Guds rike" som både utlovades och manifesterades i Jesus Kristus. Enligt Bibeln skapades man och kvinna till Guds avbild (jfr Mos 1:26–27), vilket medför en inneboende förmåga till gemenskap (på grekiska *koinonia*) med Gud och med varandra. Guds syfte med skapelsen förhindrades genom människans synd och olydnad (jfr Mos 3–4, Rom 1:18 till 3:20), som skadade relationen mellan Gud, människan och skapelsens ordning. Men Gud framhärddade i trofasthet trots människans synd och fel. Den dynamiska berättelsen om hur Gud återupprättade gemenskapen har sin oåterkalleliga plats i inkarnationen och påskens mysterium i Jesus Kristus. Kyrkan, som Kristi kropp, verkar genom den heliga Andens kraft och fullföljer hans livgivande uppdrag för en levande mission genom profetisk och medkännande tjänst samt deltar i Guds verk att läka en brusten värld. Gemenskap, vars källa är själva livet i den heliga treenigheten, är både den gåva kyrkan lever genom och den gåva Gud kallar kyrkan att erbjuda till en sårad och söndrad mänsklighet i hoppet om försoning och helande.

2. UNDER SITT JORDISKA liv vandrade Jesus "omkring i alla städerna och byarna, och han undervisade i synagogorna, förkunnade budskapet om riket och botade alla slags sjukdomar och krämpor. När han såg människorna fylldes han av medlidande med dem ..." (Matt 9: 35–36). Kyrkans mandat kommer från Kristi gärningar och löften. Han proklamerade inte bara Guds rike i ord och handling utan kallade också män och kvinnor och sände ut dem, rustade med helig Ande (Joh 20:19–23).

Apostlagärningarna berättar om de sista orden Jesus riktade till apostlarna före sin himmelfärd: "Men ni skall få kraft när den heliga anden kommer över er, och ni skall vittna om mig i Jerusalem och i hela Judéen och Samarien och ända till jordens yttersta gräns" (Apg 1:8). Vart och ett av de fyra evangelierna avslutas med ett missionsuppdrag. Matteus berättar: "Då gick Jesus fram till dem och talade till dem: 'Åt mig har getts all makt i himlen och på jorden. Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar: döp dem i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn och lär dem att hålla alla de bud jag har gett er. Och jag är med er alla dagar till tidens slut". (Matt 28:18–20, se även Mark 16:15, Luk 24:45–49, Joh 20:19–21). Redan i denna uppmaning från Jesus antyds hur han ville att hans kyrka skulle vara för att uppdraget skulle fullgöras. Den skulle vara en gemenskap av vittnen som förkunnade riket som Jesus först hade kungjort och som inbjudit människor från alla länder att ta del av frälsning genom tro. Den skulle vara en gemenskap i tillbedjan, där nya medlemmar upptogs genom dopet i den heliga treenighetens namn. Den skulle vara en gemenskap av lärjungar, i vilken apostlarna genom att förkunna Ordet, döpa och fira Herrens måltid, skulle ge de nya i tron vägledning att hålla allt som Jesus hade befallt.

3. LÄRJUNGARNA UPPFYLLDES AV den heliga Anden på pingstdagens morgon för att utrustas till att påbörja uppdraget som anförtrotts dem (jfr Apg 2:1–41). Guds räddningsplan för världen (ibland omnämnt med det latinska uttrycket *Missio Dei* eller "Guds mission") utförs genom sändningen av Sonen och den heliga Anden. Detta frälsningsverk som utförs av den heliga treenigheten är avgörande för en riktig förståelse av kyrkan. Som Faith and Order's studiedokument *Bekänna en och samma tro, Confessing the One Faith*, påpekade: "Kristna tror och bekänner i trosbekännelsen att det finns ett oupplösligt samband mellan Guds verk i Jesus Kristus genom den heliga Anden och kyrkans verklighet. Detta vittnar den heliga Skrift om. Kyrkans ursprung har sina rötter i den treeniga Gudens plan för människans frälsning."⁴

4. JESUS SÅG SOM sitt uppdrag att frambära glädjebud för de fattiga, befria de fångna, ge de blinda syn, de förtryckta frihet

⁴ Confessing the One Faith: An Ecumenical Explication of the Apostolic Faith as It Is Confessed in the Nicene-Constantinopolitan Creed (381), Genève-Eugene, Kyrkornas världsråd-Wipf & Stock, 2010, punkt 216.

och förkunna ett nådens år från Herren (jfr Luk 4:18–19, citerande Jes 61:1–2). ”Kyrkans uppdrag är en följd av att kyrkan till sin natur är del av Kristi kropp och deltar i Kristi uppdrag som medlare mellan Gud och hans skapelse. I centrum för kyrkans kallelse i världen finns förkunnelsen om Guds rike som har sin grund i den korsfäste och uppståndne Herren Jesus. Kyrkorna försöker uppfylla denna evangeliska kallelse genom nattvardsfirande, tacksägelse och förbön, genom planer för mission och evangelisation, genom en daglig livsstil som uttrycker solidaritet med fattiga genom att försvara dem också när det leder till kamp mot och konfrontation med de makter som förtrycker människor.”⁵

B. Kyrkans uppdrag i historien

5. ALLTSEDAN SITT URSPRUNG har kyrkan ägnat sig åt att i ord och handling förkunna det glada budskapet om frälsningen i Kristus, fira sakramenten, särskilt nattvarden, och bilda kristna samfund. Detta arbete har ibland stött på bittert motstånd, hindrats av motståndare eller förråttats på grund av budbärarnas syndfullhet. Trots dessa svårigheter har denna förkunnelse burit stor frukt (jfr Mark 4:8, 20, 26–32).

6. EN UTMANING FÖR kyrkan har varit hur den skulle kunna förkunna Kristi evangelium på ett sätt som väcker gensvar i olika miljöer, språk och kulturer bland de människor som hör förkunnelsen. Paulus predikan om Kristus på Areopagen i Aten (Apg 17:22–34), där han använde sig av lokala föreställningar och litteratur, visar hur den allra första generationen av kristna försökte dela med sig av glädjebudet om Jesu död och uppståndelse. De använde sig av, och omvandlade vid behov, under ledning av den heliga Anden, sina lyssnares kulturella arv. Detta fungerade som en surdeg som främjade välbefinnandet i det samhälle där de levde. Kristna har under århundradenas lopp vittnat om evangeliet inom en ständigt vidgad horisont, från Jerusalem till jordens yttersta gräns (jfr Apg 1:8). Ofta resulterade deras vittnesbörd om Jesus i martyrskap, men det ledde också till att tron spreds och kyrkan utbreddes till jordens alla hörn. Ibland respekterades inte det kulturella och religiösa

arvet hos dem som evangeliet predikades för på det sätt det förtjänade, exempelvis när de som ägnade sig åt evangelisation var delaktiga i den imperialistiska kolonisationen, som innebar att de plundrade och även utrotade folk som inte kunde försvara sig mot de mäktigare invaderande länderna. Trots dessa tragiska händelser var Guds nåd mer kraftfull än mänsklig synd. Det kom att bli en mängd sanna lärjungar och vänner i Kristus i dessa länder och kyrkan tog form inom ramen för många och varierande kulturer. Denna mångfald inom ramen för en enda kristen gemenskap uppfattades av några tidiga författare som ett uttryck för den skönhet Skriften tillskriver Kristi brud (jfr Ef 5:27 och Upp 21:2).⁶ Idag har troende från kyrkor som en gång välkomnade utländska missionärer kunnat bistå de kyrkor genom vars hjälp de först fick del av evangeliet.⁷

7. BUDSKAPET OM GUDS rike fortsätter idag att förkunnas över hela världen och under villkor som snabbt förändras. En del av denna utveckling är särskilt utmanande för kyrkans uppdrag och självförståelse. Det finns en utbredd medvetenhet om dagens religiösa pluralism som utmanar kristna att fördjupa sin reflektion om relationen mellan förkunnelsen att Jesus är världens enda Frälsare, å ena sidan, och de anspråk som människor av annan tro reser å den andra. Den enastående utveckling som skett av kommunikationsmedel utmanar kyrkorna att söka nya vägar för att förkunna evangelium och att grunda och bevara kristna samfund. Så kallade *emerging churches* står för ett nytt sätt att vara kyrka. De utmanar andra kyrkor att forma vägar för att möta dagens behov och intressen på ett sätt som är troget det som de ursprungligen fått ta emot. Framväxten av en global, sekulär kultur får många att ifrågasätta trons möjligheter och anser mänskligt liv som tillräckligt i sig självt utan referenser till Gud. På vissa ställen utmanas kyrkan av en kraftig minskning av medlemstalen och för många är inte kyrkan längre relevant, vilket leder dem som fortfarande är troende till att tala om behovet av återevangelisering. Alla kyrkor delar uppdraget att evangelisera i ljuset av dessa och andra utmaningar, som kyrkan ställs inför och som kan uppstå i olika miljöer.

⁵ ”Mission and Evangelism: An Ecumenical Affirmation”, punkt 6, i I.J. Matthey (red.) You are the Light of the World, Statements on Mission by World Councils of Churches, Kyrkans världsråd, Genève 2005, 8.

⁶ Se exempelvis Augustinus, ”Ennarrationes in Psalmos” 44, 24–25 i J.P. Migne, Patrologia Latina 36, s 509–510.

⁷ Detta solidariska och ömsesidiga bistånd måste tydligt skiljas från proselytism som felaktigt anser att andra kristna samfund utgör ett legitimt fält för omvändelsearbete.

C. Vikten av enhet

8. VIKTEN AV KRISTEN enhet när det gäller kyrkans uppdrag och identitet framgår tydligt redan i Nya testamentet. I Apostlagärningarna 15 och Galaterbrevet 1–2 är det tydligt att uppdraget att predika för hedningarna medförde spänningar och hotade att skapa splittring mellan de kristna. På många sätt återupplever vår tids ekumeniska rörelse erfarenheterna från det första kristna mötet i Jerusalem. Detta dokument är en inbjudan till ledare, teologer och troende i alla kyrkor att söka den enhet som Jesus bad kvällen innan han gav sitt liv för att rädda världen (jfr Joh 17:21).

9. SYNLIG ENHET KRÄVER att kyrkor förmår känna igen den äkta närvaron hos varandra av vad den Niceno-konstantinopolitanska trosbekännelsen (381) kallar ”en enda, helig, katolsk, apostolisk kyrka”. Detta erkännande är i sin tur, i vissa fall, beroende av läromässiga förändringar eller förändringar vad gäller praxis och ordinerad tjänst inom en given gemenskap. Detta är en stor utmaning för kyrkorna på deras väg till enhet.

10. FÖR NÄRVARANDE IDENTIFIERAR några Kristi kyrka uteslutande med den egna gemenskapen, medan andra kan erkänna en verklig, men ofullständig närvaro av de element som utgör kyrkan hos andra kyrkor än den egna. Andra åter har enats om olika typer av överenskommelser vilket ibland omfattat gudstjänstgemenskap.⁸ Några anser, att Kristi kyrka finns i alla gemenskaper som på ett övertygande sätt förklarar sig vara kristna, medan andra hävdar att Kristi kyrka är osynlig och inte kan identifieras på ett tydligt sätt under vår jordiska pilgrimsfärd.

⁸ Jfr. den anglikansk – lutherska rapporten ”Growth in Communion” i J. Gros, FSC, T. F. Best and L. F. Fuchs, SA, (red.), Growth in Agreement III, International Dialogue Texts and Agreed Statements, 1998-2005, Genève – Grand Rapids, Kyrkornas världsråd-Eerdmans, 2007, s 375-425, som refererar till viktiga anglikansk-lutherska regionala överenskommelser (Meissen, Reuilly, Waterloo, etc.).

REFLEKTION:

GRUNDLÄGGANDE FRÅGOR PÅ VÄGEN TILL ENHET

Ända sedan Torontoförklaringen från 1950 har Kyrkornas världsråd utmanat kyrkorna att ”erkänna att medlemskapet i Kristi kyrka inkluderar mer än medlemskapet i den egna kyrkan”. Dessutom har en ömsesidig respekt mellan kyrkorna och deras medlemmar uppmuntrats och främjats på djupet genom ekumeniska möten. Dock kvarstår skillnader i några grundläggande frågor. Dessa skillnader måste mötas tillsammans: ”Hur identifierar vi den kyrka som i trosbekännelsen benämns en enda, helig, katolsk och apostolisk?” ”Vad är Guds vilja med denna kyrkas enhet?” ”Vad behöver vi göra för att omsätta Guds vilja i praktiken?” Denna text har skrivits för att hjälpa kyrkorna att reflektera över sådana frågor och söka efter gemensamma svar.⁹

⁹ Den nuvarande texten hoppas bygga vidare på uttalandet om enhet som Kyrkornas världsråds generalförsamling i Porto Alegre benämnde ”Called to be One Church” med undertiteln ”An invitation to the Churches to renew their Commitment to the Search for Unity and to Deepen Their Dialogue” i Growth in Agreement III, s 606-610.

KAPITEL II

Den treeniga Gudens kyrka

A. Att urskilja Guds vilja med kyrkan

11. ALLA KRISTNA DELAR övertygelsen att Skriften är normerande, därför utgör det bibliska vittnesbördet en omistlig källa när det gäller att nå en större enighet om kyrkan. Även om Nya testamentet inte innehåller någon systematisk ecklesiologi ger det ändå prov på den tro som fanns i de tidiga församlingarna, på gudstjänstliv och praktiserande lärjungaskap, på olika roller för tjänst och ledarskap samt bilder och metaforer som användes för att uttrycka kyrkans identitet. Tolkningen inom kyrkan har alltid sökt vara trogen den bibliska undervisningen. Denna tolkning har bidragit till många ecklesiologiska insikter under historiens gång. Samma heliga Ande, som vägledde de tidigaste församlingarna, och inspirerade dem till de bibliska texterna, fortsätter att vägleda Jesu efterföljare i deras strävan att vara trogna evangeliet från generation till generation. Detta är vad "Kyrkans levande tradition" betyder.¹⁰ Traditionens stora betydelse har erkänts av de flesta kyrkor, men de skiljer sig åt i bedömningen av hur denna auktoritet relaterar till Skriftens.

10 Som den fjärde världskonferensen inom Faith and Order betonade i sin rapport "Scripture, Tradition and Traditions": "Med 'Traditionen' menas, evangeliet självt som har förts vidare från generation till generation i och genom kyrkan, med Kristus själv som närvarande i kyrkans liv. Med 'tradition' menas traditionsprocessen. Termen 'traditioner' används för att ange såväl en mångfald av uttrycksätt som det vi kallar konfessionella traditioner ...". P.C. Roger and L. Vischer (red.), *The Fourth World Conference on Faith and Order*: Montreal 1963, London, SCM Press, 1964, 50. Se även *A Treasure in Earthen Vessels: An Instrument for an Ecumenical Reflection on Hermeneutics*, Kyrkornas världsråd, Genève 1998, punkt 14-37, s 14-26.

12. EN STOR VARIATION av ecklesiologiska insikter återfinns i Nya testamentets olika böcker och i den efterföljande traditionen. Nya testamentets kanon omfamnar denna mångfald och vittnar om att mångfalden är förenlig med kyrkans enhet, men förnekar därmed inte att mångfalden har sina gränser.¹¹ Berättigad mångfald är ingen tillfällighet inom den kristna gemenskapen. Den är snarare en aspekt av dess katolicitet, en kvalitet som återspeglar det faktum att det ingår i Guds plan att frälsningen i Kristus är inkarnerande, att den "blir till kött" bland de olika folk för vilka evangeliet förkunnas. För att på ett adekvat sätt närma sig kyrkans mysterium behövs en kombination av olika bilder och föreställningar (Guds folk, Kristi kropp, den heliga Andens tempel, vin, flock, brud, hushåll, soldater, vänner och så vidare). Denna text strävar efter att rikta blickarna på det rika bibliska vittnesbördet tillsammans med bidrag från traditionen.

B. Den treeniga Gudens kyrka som koinonia

Guds, Faderns, Sonens och den heliga Andens initiativ

13. KYRKAN BLIR TILL genom Fadern, "som så älskade världen att han gav den sin ende son, för att var och en som tror på honom inte skall gå under utan ha evigt liv" (Joh 3:16) och som sände den heliga Anden för att leda de troende in i hela sanningen och påminna dem om allt det Jesus undervisade (jfr Joh 14:26). I kyrkan är de troende, genom den heliga Anden, förenade med Jesus Kristus och delar därigenom en levande relation med Fadern som talar till dem och framkallar deras ansvar. Det bibliska begreppet *koinonia* har blivit centralt i det ekumeniska sökandet efter en gemensam förståelse av livet och kyrkans enhet. Detta sökande förutsätter att gemenskapen inte bara är en förening av befintliga kyrkor i sin nuvarande form. Substantivet *koinonia* (gemenskap, delaktighet, sammanslutning, dela), som härrör från ett verb som betyder "att ha något gemensamt", "att dela", "att delta", "att ha del i" eller "att agera tillsammans", återfinns i avsnitt som berättar om nattvardsdeltagandet (jfr 1 Kor 10:16-17). Vidare i Paulus försoning med Petrus, Jakob och Johannes (jfr Gal 2:7-10), insamlingen till de fattiga (jfr Rom 15:26, 2 Kor 8:3-4) och kyrkans erfarenhet

¹¹ Detta tema kommer att tas upp i punkterna 28-30.

och vittnesbörd (jfr Apg 2:42–45). Kyrkan, som en etablerad gudomlig gemenskap, tillhör Gud och existerar inte för sig själv. Den är till sin natur missionerande, kallad och sänd till att, i sitt eget liv, vittna om gemenskapen i Guds rike som Gud har i beredskap för hela mänskligheten och för hela skapelsen.

14. KYRKAN HAR SITT centrum och sin grund i evangeliet, budskapet om det inkarnerade Ordet, Jesus Kristus, Faderns son. Detta återspeglas i den nytestamentliga bekräftelsen ”Ni är ju födda på nytt, inte av förgänglig sådd utan av oförgänglig, Guds levande och bestående ord” (1 Pet 1:23). Genom evangeliets förkunnelse (jfr Rom 10:14–18) och med den heliga Andens kraft (jfr 1 Kor 12:3) kommer människor till tro och får genom sakramenten del i Kristi kropp (jfr Ef 1:23). I linje med denna lära skulle vissa gemenskaper kalla kyrkan *creatura evangelii* eller ”evangeliets skapelse”.¹² En avgörande del av kyrkans liv är att utgöra en gemenskap som hör och förkunnar Guds ord. Kyrkan lever av evangeliet och upptäcker genom det på nytt sin väg.

15. MARIA, GUDS MODERS (*Theotokos*) svar på ängelns budskap vid bebådelsen, ”Må det ske med mig som du har sagt” (Luk 1:38), har setts som en symbol och modell för kyrkan och enskilda kristna. I Faith and Order’s studiedokument *Church and World* (1990) konstaterades att Maria är ”ett viktigt exempel för alla som fullt ut vill förstå dimensionerna i den kristna gemenskapens liv”. Hon tar emot och svarar på Guds ord (Luk 1:26–38), delar nyhetens glädje med Elisabet (Luk 1:46–55), mediterar, lider och strävar efter att förstå vad som händer kring Jesu födelse och under hans barndom (Matt 2:13–23, Luk 2:19, 41–51). Vidare strävar hon efter att förstå den fulla innebörden av lärjungaskap (Mark 3:31–35, Luk 18:19–20), står hos Jesus vid korset och följer hans kropp till graven (Matt 27: 55–61, Joh 19:25–27) och inväntar och mottar, tillsam-

¹² Se avsnittet ”The Church as Creature of the Gospel” från den luthersk – romersk-katolska dialogen ”Church and Justification” i J. Gros, FSC, H. Meyer och W.G. Rusch, (red.), *Growth in Agreement II: Reports and Agreed Statements of Ecumenical Conversations on a World Level, 1982-1998*, Genève-Grand Rapids, Kyrkornas världsråd-Eerdmans, 2000, s 495-498, som hänvisar till Martin Luthers användning av detta uttryck vilket återfinns i WA 2, s 430, 6-7: ”Ecclesia enim creatura est evangelii.” Vissa bilaterala dialoger har använt det latinska *creatura verbi* för att uttrycka samma idé, se ”Two Conceptions of the Church” (punkt 94-113) som beskriver kyrkan som ”*creatura verbi*” och ”sacrament of grace” i den reformert – romersk-katolska dialogen ”Towards a Common Understanding of the Church” i *Growth in Agreement II*, 801-805. Se även uttalandet ”Called to Be the One Church”, jfr fotnot 10.

mans med lärjungarna, den heliga Anden på pingstdagen (Apg 1:12–14, 2:1–4).¹³

16. KRISTUS BAD Fadern sända Anden till sina lärjungar för att vägleda dem in i sanningen (Joh 15:26, 16:13). Anden skänker inte bara tro och andliga gåvor till enskilda troende, utan utrustar också kyrkan med oumbärliga gåvor, kvaliteter och ordningar. Den heliga Anden ger näring och liv till Kristi kropp genom det predikade evangeliets levande röst, genom sakramental gemenskap, särskilt i nattvarden och genom tjänande ämbeten.

Guds profetiska, prästerliga och kungliga folk

17. NÄR GUD KALLADE Abraham utvalde han åt sig ett heligt folk. Profeterna påminde ofta om detta utväljande och denna kallelse genom följande kraftfulla formulering: ”Jag skall vara deras Gud och de skall vara mitt folk” (Jer 31:33, Hes 37:27, upprepat i 2 Kor 6:16, Heb 8:10). Förbundet med Israel markerade ett avgörande ögonblick i förverkligandet av Guds frälsningsplan. Kristna tror att i Jesu tjänst, död och uppståndelse och genom att sända den heliga Anden, etablerade Gud det nya förbundet i syfte att förena alla människor med sig själv och med varandra. Förbundet som påbörjas i Kristus är verkligen nytt och ändå förblir kyrkan, Guds skapelse, djupt förbunden med folket i det första förbundet, som Gud aldrig kommer att överge (jfr Rom 11:11–36).

18. I GAMLA TESTAMENTET är Israels folk på väg mot uppfyllelsen av löftet att alla folk på jorden ska bli välsignade genom Abraham. Alla som vänder sig till Kristus finner detta löfte uppfyllt i honom då han på korset bryter ner skiljemuren mellan judar och hedningar (jfr Ef 2:14). Kyrkan är ”ett utvalt släkte, kungar och präster, ett heligt folk, Guds eget folk” (1 Pet 2:9–10). Samtidigt som vi erkänner Jesu Kristi unika prästdöme, vars offer instiftade det nya förbundet (Jfr Heb 9:15), är de troende kallade att med sina liv visa att de kallas ”ett heligt prästerskap” och erbjuda sig ”som ett levande och heligt offer

¹³ Se Faith and Order rapporten *Church and World: The Unity of the Church and the Renewal of Human Community*, Kyrkornas världsråd, Genève, 1990, 64. Se även rapporten från the Anglican-Roman Catholic International Commission, ”Mary: Grace and Hope in Christ”, *Growth in Agreement III*, s 82-112, och rapporten från Groupe des Dombes, *Mary in the Plan of God and in the Communion of Saints* (1997-1998) Mahwah, N.J. Paulist Press, 2002.

som behagar Gud” (Rom 12:1). Varje kristen utrustas av den heliga Anden med gåvor för kyrkans uppbyggelse och för sin delaktighet i Kristi mission. Dessa gåvor ges för det gemensammas bästa (jfr 1 Kor 12:7, Ef 4:11–13) och medför skyldigheter och ett ömsesidigt ansvarstagande för varje individ och lokal församling, liksom på alla nivåer av kyrkans liv. Stärkta av Anden är de kristna kallade att leva ut sitt lärjungaskap i olika former av tjänst.

19. HELA GUDS FOLK är kallat att vara ett profetiskt folk som bär vittnesbörd om Guds ord; ett prästerligt folk som offerar sig för ett liv i lärjungaskap och ett kungligt folk som fungerar som ett instrument för upprättandet av Guds rike. Alla kyrkans medlemmar har del i denna kallelse. Genom att kalla och sända de tolv lade Jesus grunden för ledarskap bland lärjungarna i deras fortsatta förkunnelse om Guds rike. Trogen hans exempel valdes, under Andens ledning, ända från den första tiden vissa troende ut och gavs särskild auktoritet och ansvar. Det gällde präster som ska ”samla och uppbygga Kristi kropp genom förkunnelse av och undervisning i Guds ord, genom förvaltande av sakramenten och genom att leda församlingens liv i gudstjänst, mission och omsorg om nästan.”¹⁴ Alla medlemmar i kroppen, ordinerade och lekfolk, utgör tillsammans Guds prästerskap. Men ordinerade präster är en påminnelse till gemenskapen om dess beroende av Jesus Kristus, källan till dess enhet och uppdrag, liksom insikten om att deras eget uppdrag är beroende av honom. Samtidigt kan de endast fullfölja sin kallelse i och för kyrkan; de behöver kyrkans erkännande, stöd och uppmuntran.

20. MELLAN KYRKOR MED olika traditioner råder stor enighet om ämbetets centrala plats. Detta sammanfattades i Faith and Order-dokumentet *Baptism, Eucharist and Ministry* (1982), där det sägs att ”kyrkan har aldrig saknat personer med specifik auktoritet och speciellt ansvar” och vidare att ”Jesus utvalde och sände lärjungarna till att vara vittnen för Guds rike”.¹⁵ Uppdraget som Jesus anförtrodde de elva i Matteus 28 innebär ”att dela Ordet och sakramenten och utöva tillsyn. Uppdraget ges till kyrkan av Kristus för att utföras av några av dess medlemmar för gemenskapens bästa. Ämbetets tredubbla funktion

¹⁴ *Dop, nattvard och ämbete*, Ämbetet, punkt 13.

¹⁵ *Ibid*, Ämbetet, punkt 9.

utrustar kyrkan för dess uppdrag i världen.”¹⁶ I överenskommelser klargörs att både hela Guds folks prästadöme (jfr 1 Pet 2:9) och ett särskilt ämbete är viktiga aspekter av kyrkan. Dessa två aspekter ska inte ses som varandra uteslutande alternativ. Kyrkor skiljer sig samtidigt i synen på vem som är behörig att fatta de avgörande besluten i församlingen. Några ser det som en uppgift endast för de ordinerade, andra anser att lekfolket ska ha en roll i sådana beslut.

Kristi kropp och den heliga Andens tempel

21. KRISTUS FÖRBLIR HUVUDET för sin kyrka och vägleder, renar och helar den (jfr Ef 5:26). Samtidigt är han intimt förenad med kyrkans kropp och ger genom Anden helheten liv (Rom 12:5, se även 1 Kor 12:12). Tron på Kristus är grundläggande för medlemskap i kroppen (Rom 10:9). Enligt de flesta traditioner blir människor medlemmar genom riter eller initierande sakrament. Genom Herrens måltid förnyas gemenskapen med Kristi kropp på nytt och på nytt (jfr 1 Kor 10:16). Den heliga Anden ger en mångfald av gåvor till medlemmarna och bidrar till deras enhet för att bygga upp kroppen (jfr Rom 12:4–8, 1 Kor 12:4–30). Anden förnyar deras hjärtan och utrustar och kallar dem att utföra goda gärningar,¹⁷ vilket gör det möjligt för dem att tjäna Herren och främja utbredandet av Guds rike på jorden. Även om bilden av ”Kristi kropp” uttryckligen, och i första hand, visar att kyrkan hör till Kristus, är också relationen till den heliga Anden djupt underförstådd, vilket omvittnas i hela Nya testamentet. Ett levande exempel på detta är berättelsen om tungor av eld som föll över lärjungarna när de var samlade i den övre salen på pingstdagens morgon (jfr Apg 2:1–4). Med

¹⁶ Reformerta – romersk-katolska dialogen, ”Towards a Common Understanding of the Church”, punkt 132, i Growth in Agreement II, s 810. Se även den luthersk – romersk-katolska rapporten ”Ministry in the Church”, punkt 17, i H. Meyer and L. Vischer (red.) Growth in Agreement: Reports and Agreed Statements of Ecumenical Conversations on a World Level, Ramsey-Genève, Paulist-Kyrkornas världsråd, 1984, s 252–253: ”Nya testamentet visar hur det ur de ordinerade tjänsterna växte fram en särskild tjänst som menades stå i succession från de apostlar som sänts ut av Kristus. En sådan tjänst visades vara nödvändig för ledarskapet i församlingarna. Man kan därför säga, enligt Nya testamentet var den ’särskilda tjänsten’ instiftad av Jesus Kristus genom hans kallelse och sändning av apostlarna – ’den var viktig då – den är viktig i alla tider och situationer.’ Den metodist – romersk-katolska dialogen ”Toward a Statement on the Church”, bekräftar att ”kyrkan alltid behövt ett gudagivet ämbete”, jfr Growth in Agreement II, s 588, punkt 29.

¹⁷ Jfr. det luthersk – romersk-katolska dokumentet ”Joint Declaration on the Doctrine of Justification”, Grand Rapids, Eerdmans, 2000, punkt 15.

den heliga Andens kraft växer de troende till ”ett heligt tempel i Herren” (Ef 2:21–22) och till ett ”andligt hus” (1 Pet 2:5). Fyllda med den heliga Anden kallas de till att leva ett liv värdigt sin kallelse i gudstjänst, vittnesbörd och tjänst och med iver upprätthålla Andens enhet med fridens band (jfr Ef 4:1–3). Den heliga Anden ger liv och utrustar kyrkan till att förkunna och verka för den totala förvandling som hela skapelsen ropar efter (jfr Rom 8:22–23).

En enda, helig, katolsk och apostolisk kyrka

22. ALLTSEDAN DET andra ekumeniska konciliet som hölls i Konstantinopel år 381 har de flesta kristna i sina liturgier infört bekännelsen att kyrkan är en enda, helig, katolsk och apostolisk. Dessa kännetecken, som inte är åtskilda utan bekräftar och är ömsesidigt beroende av varandra, är Guds gåva till kyrkan som de troende, i all sin mänskliga svaghet, är kallade att ständigt aktualisera.

- Kyrkan är en enda därför att Gud är en (jfr Joh 17:11, 1 Tim 2:5). Följaktligen är den apostoliska tron en; det nya livet i Kristus är ett; kyrkans hopp är ett.¹⁸ Jesus bad att alla hans lärjungar skulle vara ett, så att världen kan tro (jfr Joh 17:20–21), och sände Anden för att forma dem till en kropp (jfr 1 Kor 12:12–13). Dagens uppdelningar inom och mellan kyrkorna står i motsats till denna enhet, ”detta måste övervinnas genom Andens gåvor tro, hopp och kärlek, så att söndring och utanförskap inte får sista ordet”.¹⁹ Men trots alla uppdelningar uppfattar alla kyrkor sig själva som grundade i ett enda evangelium (jfr Gal 1:5–9) och att de delar många kännetecken i sina liv (jfr Ef 4:4–7).
- Kyrkan är helig därför att Gud är helig (jfr Jes 6:3; 3 Mos 11:44–45). Jesus ”älskade kyrkan och utlämnade sig själv för henne, så att han kunde helga henne och rena henne med reningsbadet i vatten och genom doporden ... för att hon skulle vara helig och felfri” (Ef 5:26–27). Heliga män och kvinnor vittnar om kyrkans helighet i varje generation och så gör även de heliga ord och handlingar som kyrkan förkunnar och utför i Guds, den allra heligastes, namn. Ändå har synd, som motsäger denna helighet och som stri-

der mot kyrkans sanna natur och kallelse, om och om igen vanprytt troendes liv. Av denna anledning består en del av kyrkans helighet i att kyrkan ständigt kallar människor till omvändelse, förnyelse och bättring.

- Kyrkan är katolsk på grund av Guds överflödande godhet ”som vill att alla människor skall räddas och komma till insikt om sanningen” (1 Tim 2:4). Genom Guds livgivande kraft överskrider kyrkan, i sin mission, alla hinder och förkunnar evangelium för alla folk. Där hela Kristi mysterium är närvarande är kyrkan också katolsk (jfr Ignatius av Antiokia, *Brev till Smyrnierna*, 6), till exempel i nattvardsfirandet. Kyrkans outhärliga katolicitet undermineras när kulturella och andra skillnader tillåts leda till splittring. Kristna är kallade att undanröja allt det som hindrar förkroppsligandet av den fulla sanningen och det liv som skänkts kyrkan i kraft av den heliga Anden.
- Kyrkan är apostolisk eftersom Fadern sände sin Son att grunda den. Sonen i sin tur utvalde apostlar och profeter som, utrustade med den heliga Andens gåvor på pingstdagen, sändes för att tjäna kyrkan som dess fundament och till att övervaka kyrkans uppdrag (jfr Ef 2:20, Upp 21:14 och Clemens av Rom, *Letter to the Corinthians 42*). Den kristna gemenskapen är kallad att alltid vara trogen sitt apostoliska ursprung; att inte vara trogen i gudstjänst, vittnesbörd eller tjänst strider mot kyrkans apostolicitet. Apostolisk succession under ledning av den heliga Anden är, när det gäller ämbetet, avsedd att tjäna kyrkans apostolicitet.²⁰

23. MOT BAKGRUND AV de föregående punkterna (13–22) är det tydligt att kyrkan inte enbart utgörs av summan av enskilda troende. Kyrkan är i grunden en gemenskap med den treeniga Guden och på samma gång en gemenskap vars medlemmar tillsammans deltar i Guds liv och mission (jfr 2 Pet 1:4) som, treenig, är all gemenskaps källa och fokus. Således är kyrkan både en gudomlig och en mänsklig realitet.

24. ÄVEN OM DET är en vanlig föreställning att kyrkan är en mötesplats mellan det gudomliga och det mänskliga, har kyrkor icke desto mindre olika känslighet inför, eller motsatta

18 Jfr. ”Called to Be the One Church”, punkt 5, i Growth in Agreement III, s 607.

19 Ibid.

20 Kyrkornas världsråds uttalande ”Called to Be the One Church”. Punkterna 3-7 erbjuder en liknande förklaring nämligen bekännelsen att kyrkan är ”en enda, helig, katolsk och apostolisk”. Jfr. Growth in Agreement III, s 607.

övertygelser, när det gäller den heliga Andens verk i kyrkan och hur detta förhåller sig till institutionella strukturer eller ämbetsordningar. Vissa bejakar att väsentliga aspekter av kyrkans ordningar instiftades av Kristus själv för all tid. Därför har kristna, i trohet mot evangeliet, i grunden ingen auktoritet att förändra denna gudomligt instiftade struktur. Vissa bejakar att kyrkans ordning i enlighet med Guds kallelse kan ta mer än en form, medan andra bejakar att ingen enskild institutionell ordning kan anses uttrycka Guds vilja. Vissa menar att trohet mot evangeliet ibland kräver att den institutionella kontinuiteten bryts, medan andra hävdar att troheten upprätthålls genom att problem löses utan att de leder till brytningar och separation.

REFLEKTION:

HUR KONTINUITET OCH FÖRÄNDRING I KYRKAN RELATERAR TILL GUDS VILJA

Genom att tålmodigt mötas i en anda av ömsesidig respekt och uppmärksamhet har många kyrkor kommit till en djupare förståelse av olika känsliga punkter och övertygelser som rör frågan om kontinuitet och förändring i kyrkan. I denna djupare förståelse blir det tydligt att samma uppsåt – att lyda Guds vilja när det gäller kyrkans ordning – kan inspirera vissa till engagemang för kontinuitet och andra till engagemang för förändring. Vi inbjuder kyrkorna att erkänna och respektera varandras löften att söka Guds vilja när det gäller kyrkans ordningar. Dessutom inbjuder vi dem att tillsammans reflektera över de kriterier som används i olika kyrkor för att pröva frågor om kontinuitet och förändring. Finns det en öppenhet för en förändring av sådana kriterier i ljuset av Kristi brådskande kallelse till försoning (jfr Matt 5:23–24)? Är det dags för ett nytt angreppssätt?

C. Kyrkan som tecken på, och tjänare för, Guds avsikt med världen

25. DET ÄR GUDS plan att samla mänskligheten och hela skapelsen i en gemenskap under Kristi herravälde (jfr Ef 1:10). Kyrkan är en återspeglning av den treeniga Gudens gemenskap och tänkt att tjäna detta mål. Vidare är kyrkan kallad att uppenbara Guds nåd för människor och hjälpa dem att uppnå det syfte för vilket de skapades och där deras glädje till sist finns: att prisa och lovsjunga Gud tillsammans med hela den himmelska härskaran. Kyrkans uppdrag fullföljs av dess medlemmar genom det

liv de lever och, om möjligt, genom att de öppet förkunnar glädjebudet om Jesus Kristus. Kyrkans uppdrag är att tjäna detta syfte. Eftersom Gud vill att alla människor skall räddas och komma till insikt om sanningen (jfr 1 Tim 2:4), bekänner kristna att Gud når ut till dem som inte explicit är medlemmar i kyrkan på sätt som kanske inte är omedelbart uppenbara för mänskliga ögon. Samtidigt som de respekterar den sanning och godhet som finns i andra religioner och bland människor utan religion, står kyrkan fast vid sitt uppdrag att genom vittnesbörd inbjuda alla män och kvinnor till att lära känna och älska Kristus Jesus.

26. NÅGRA AV NYA testamentets texter använder ordet mysterium (*mysterion*) både för Guds frälsningsplan i Kristus (jfr Ef 1:9, 3:4–6) och för den nära relationen mellan Kristus och kyrkan (jfr Ef 5:32, Kol 1:24–28). Detta antyder att kyrkan har en andlig, transcendent kvalitet som inte kan förstås enbart genom kyrkans synliga uttryck. Kyrkans jordiska och andliga dimensioner kan inte skiljas åt. Den kristna gemenskapens organisatoriska strukturer måste förstås och bedömas, på gott och ont, i ljuset av Guds frälsningsgävor i Kristus som firas i liturgin. Kyrkan, som i sitt eget liv förkroppsligar frälsningens mysterium och mänsklighetens förvandling, deltar i Kristi uppdrag att försona allt med Gud och med varandra genom Kristus (jfr 2 Kor 5:18–21, Rom 8:18–25).

27. ÄVEN OM DET finns stor enighet om att Gud inrättade kyrkan som det främsta medlet för att åstadkomma sin universella frälsningsplan, tror vissa gemenskaper att detta bäst uttrycks genom att tala om ”kyrkan som sakrament”. Andra använder inte sådant språk eller förkastar det helt och hållet. De som använder uttrycket ”kyrkan som sakrament” gör det eftersom de ser kyrkan som ett tydligt tecken och medel (ibland beskrivet med ordet redskap) för den gemenskap människor har med varandra i gemenskapen med den treeniga Guden.²¹ De som

²¹ De romersk-katolska biskoparna i Andra Vatikanconciliet slog till exempel fast att ”Kyrkan i Kristus är till sin natur ett sakrament – ett tecken på gemenskapen med Gud och ett verktyg för enhet bland alla människor” (jfr the Dogmatic Constitution of the Church, *Lumen gentium* nr 1), där ordet instrument är avsett att på ett positivt sätt förmedla ”effektiviteten” i kyrkan. Andra kristna som starkt bekräftar kyrkans sakramental natur finner det olämpligt att använda ordet instrumentet i förhållande till den kristna gemenskapen. Det tämligen vida accepterandet av tanken att kyrkan är ett tecken omvittnas i Kyrkornas världsråds rapport ”The Holy Spirit and the Catholicity of the Church”, från Kyrkornas världsråds fjärde generalförsamling i Uppsala 1968 där det sägs: ”Kyrkan är djärv nog att tala om sig själv som tecknet på mänsklighetens kommande enhet.” Jfr. N. Goodall, (red.) *The Uppsala Report, Kyrkornas världsråd*, Genève 1968, s 17. För the Dogmatic Constitution *Lumen Gentium*, se <http://www.vatican.va>

avstår från att använda detta uttryck menar att användningen skulle kunna skymma skillnaden mellan kyrkan som helhet och de enskilda sakramenten och att det kan leda till att man bortser från den synd som fortfarande finns bland gemenskapens medlemmar. Alla är överens om att Gud är frälsningens upphov. Skillnaderna gäller de sätt på vilka de olika kyrkosamfundet förstår kyrkans karaktär och roll och riternas betydelse för frälsningsverket.

REFLEKTION:

UTTRYCKET "KYRKAN SOM SAKRAMENT"

De som använder uttrycket "kyrkan som sakrament" förnekar inte sakramentens unika "sakramentalitet", inte heller förnekar de mänsklig svaghet hos kyrkans tjänare. De som å andra sidan förkastar detta uttryck bestrider inte att kyrkan är ett verkligt tecken på Guds "närvaro och aktivitet". Kan detta således ses som en fråga där legitima skillnader vad gäller formuleringarna är kompatibla och sinsemellan godtagbara?

D. Gemenskap i enhet och mångfald

28. EN ÄKTA MÅNGFALD i gemenskapens liv är en gåva från Herren. Den heliga Anden utrustar de troende, för det gemensamma bästa, med en mängd gåvor som kompletterar varandra (jfr 1 Kor 12:4–7). Lärjungarna är kallade att vara förenade (jfr Apg 2:44–47, 4:32–37) samtidigt som de ska respektera och bli berikade av varandras olikheter (1 Kor 12:14–26). Kulturella och historiska faktorer bidrar till den rika mångfalden inom kyrkan. För att evangeliet ska kunna levas rätt i varje tid och på varje plats måste det presenteras i språk och med symboler och bilder som är relevanta för varje tid och sammanhang. Den äkta mångfalden äventyras när kristna anser att deras egna kulturella uttryck av evangeliet är de enda riktiga och vill tvinga dem på kristna i andra kulturer.

29. SAMTIDIGT FÅR ENHETEN inte överges. Genom gemensam tro på Kristus, uttryckt i förkunnelsen av Ordet, firandet av sakramenten och liv i tjänst och vittnesbörd, är varje lokal kyrka i gemenskap med de lokala församlingarna på alla platser och i alla tider. Pastoralt arbete för enhet och ett försvar av mångfalden är viktiga gåvor som ges till kyrkan, för att bistå dem som lever med olika gåvor och perspektiv, att förbli ömsesidigt ansvariga inför varandra.

30. FRÅGOR OM ENHET och mångfald har varit angelägna för kyrkan alltsedan den, med den heliga Andens hjälp, insåg att hedningar skulle välkomnas in i gemenskapen (jfr Apg 15:1–29 10:1–11:18). Brevet från mötet i Jerusalem till de kristna i Antiokia innehåller vad som kan kallas en grundläggande princip när det gäller enhet och mångfald: "Den heliga anden och vi har beslutat att inte lägga någon börda på er utöver följande oeftergivliga krav" (Apg 15:28). Senare bidrog de ekumeniska koncilierna med ytterligare exempel på sådana "nödvändiga saker", som när biskoparna vid det första ekumeniska konciliet (Nicea 325) slog fast att de troendes gemenskap var beroende av Kristi gudomliga bekräftelse. På senare år har kyrkor samlat kring en kyrklig undervisning som på ett bestämt sätt gett uttryck för den grundläggande doktrinen, som till exempel när många kristna kyrkor fördömt apartheid.²² Det finns gränser för den legitima mångfalden; går den utöver de acceptabla gränserna kan det vara destruktivt för enhetens gåva. Villoläror och splittring tillsammans med politiska konflikter och uttryck för hat har hotat gemenskapens gåva. Kristna är kallade att inte bara arbeta outtröttligt för att övervinna splittring och heresier, utan också att bevara och värdesätta legitima skillnader vad gäller liturgi, seder och kyrkoordningar samt att främja legitima olikheter när det gäller andlighet, teologiska metoder och formuleringar på ett sådant sätt att de bidrar till enhet och hela kyrkans katolicitet.²³

22 "World Council of Churches' Consultation with Member-Churches in South Africa – Cottesloe, Johannesburg, 7-14 December, 1960," i *The Ecumenical Review*, XIII(2), January 1961, 244-250; "Statement on Confessional Integrity," i *In Christ a New Community: The Proceedings of the Sixth Assembly of the Lutheran World Federation: Dar-es-Salaam, Tanzania, June 13-25, 1977*, Lutherska Världsförbundet, Genève, 1977, 179-180, 210-212; "Resolution on Racism and South Africa," in *Ottawa 82: Proceedings of the 21st General Council of the World Alliance of Reformed Churches (Presbyterian and Congregational) Held at Ottawa, Canada, August 17-27, 1982, Offices of the Alliance, Genève, 1983*, 176-180; *The Belhar Confession*, <http://www.urcsa.org.za/documents/The%20Belhar%20Confession.pdf>

23 Jfr. Kyrkornas världsråds uttalande "The Unity of the Church as *koinonia*: Gift and calling" Den splittring som grundar sig i teologiska traditioner, skilda kulturella, etniska eller historiska kontakter utgör en integrerad del av gemenskapens väsen; ändå finns det gränser för mångfalden." M. Kinnamon (red.), *Signs of the Spirit: Official Report Seventh Assembly, Genève-Grand Rapids, Kyrkornas världsråd – Eerdmans, 1991*, 173. Legitim mångfald har ofta behandlats i internationella bilaterala dialoger. Den angloortodoxa dialogen noterar till exempel den breda mångfalden i de lokala församlingarnas liv: "Så länge deras vittnesbörd om en enda tro står fast bör inte mångfalden betraktas som en utmaning eller anledning till splittring, utan som ett tecken på fullheten

REFLEKTION:

LEGITIM OCH SPLITTRANDE MÅNGFALD

Den ekumeniska dialog som söker efter den enhet som Kristus bad om har till stor del utförts av representanter från olika kristna kyrkor, som med hjälp av den heliga Anden urskilt vad som krävs för att uppnå den enhet som Gud vill och vad som utgör en berättigad mångfald. Även om alla kyrkor har sina egna rutiner för att skilja berättigad från oberättigad mångfald är det tydligt att två saker saknas: (a) gemensamma kriterier eller medel för att kunna urskilja och (b) ömsesidigt erkända strukturer som behövs för att kunna använda kriterierna på ett effektivt sätt. Alla kyrkor försöker följa Herrens vilja men de fortsätter att vara oense om vissa aspekter av tro och ordning. Dessutom är de oeniga om dessa meningsskiljaktigheter är att betrakta som kyrkosplittrande eller som en del av den berättigade mångfalden. Vi inbjuder kyrkorna till att tänka över följande: Vilka positiva åtgärder kan vidtas för att komma fram till en gemensam urskiljningsprocess?

E. Gemenskap av lokala kyrkor

31. GEMENSKAPENS ECKLESIOLOGI ÄR en användbar ram inom vilken överväganden kring förhållandet mellan den lokala och den universella kyrkan kan göras. De flesta kristna kan komma överens om att den lokala församlingen är ”en gemenskap av döpta där Guds ord predikas, där den apostoliska tron bekänns, där sakramenten firas, där vittnesbörd ges om Kristi frälsningsverk för världen och där tillsynen utövas av biskopar eller andra präster i tjänst för gemenskapen.”²⁴ Kultur, språk och gemensam historia är invävd i den lokala kyrkans struktur. Samtidigt delar de kristna kyrkorna på varje plats

hos den heliga Anden som ger gåvor åt var och en efter sin vilja. The Church of the Triune God: The Cyprus Statement Agreed by the International Commission for Anglican-Orthodox Dialogue 2006, London, Anglican Communion Office, 2006, 91. Se också: Lutheran-Roman Catholic Dialogue, Facing Unity (1984), §§5-7, 27-30, och särskilt 31-34, in Growth in Agreement II 445-446, 449-450; Anglican-Roman Catholic International Commission, The Gift of Authority, §§26-31, in Growth in Agreement III, 68-69; Methodist-Roman Catholic Dialogue, Speaking the Truth in Love, §50, in Growth in Agreement III, 154.

²⁴ Jfr. rapporten från Kyrkornas världsråds Joint Working Group och Romersk-katolska kyrkans ”The Church: Local and Universal” punkt 15 i Growth in Agreement II, 866. ”Lokal” ska inte förväxlas med ”församlingar” i denna beskrivning.

allt det som är nödvändigt för ett liv i gemenskap med alla de andra lokala församlingarna. I varje lokal kyrka återfinns allt det som fordras för att vara kyrka. De är helt och hållet kyrkor, men inte hela kyrkan. Därför bör lokala församlingar inte ses som isolerade från andra lokala församlingar utan står i en dynamisk relation till dem. Från början upprätthölls gemenskapen mellan de lokala församlingarna genom insamlingar, brevväxling, besök, eukaristisk gästfrihet och konkreta uttryck för solidaritet (jfr 1 Kor 16, 2 Kor 8:1-9, Gal 2:1-10). Från tid till annan samlades lokala församlingar för överläggningar under de första århundradena. Allt detta syftade till att bevara det ömsesidiga beroendet av varandra och till att bevara gemenskapen. Denna gemenskap av lokala församlingar är således inte frivillig. Den universella kyrkan är gemenskapen av alla lokala församlingar som förenas i tro och tillbedjan runt om i världen.²⁵ Det är inte bara summan, federationer eller samverkan av lokala församlingar, utan det är alla församlingar tillsammans som utgör kyrkan, närvarande och aktiv i den här världen. Katolicitet, så som den beskrivs i Cyril av Jerusalemens dopundervisning, refererar inte endast till geografisk utbredning utan också till mångfalden av olika lokala församlingar och att deras fulla deltagande i trons liv förenar dem i en enda *koinonia*.²⁶

32. SKILLNADER HAR VÄXT fram när det gäller förståelsen av de lokala församlingarna som en gemenskap inom den universella kyrkan, inte bara vad gäller den geografiska utbredningen av en gemenskap kopplat till uttrycket ”lokal församling”, utan också i förhållande till biskoparnas plats. Vissa kyrkor är övertygade om att biskopen som efterträdare till apostlarna är nödvändig för förverkligandet av den lokala församlingens struktur. I en strikt mening är den lokala kyrkan ett stift som består av ett antal församlingar. Andra som utvecklat en annan självförståelse använder inte uttrycket ”lokal församling” lika ofta och definierar det inte i relation till ett biskopsämbete. För

²⁵ Jfr. de uttalanden om enhet som blev resultatet av Kyrkornas världsråds generalförsamlingar i New Delhi, Uppsala och Nairobi i W. A. Visser ‘t Hooff (red.), The New Delhi Report: The Third Assembly of the World Council of Churches 1961, London, SCM, 1962, 116-134; N. Goodall (red.), The Uppsala Report 1968: Official Report of the Fourth Assembly of the World Council of Churches, Kyrkornas världsråd, Genève, , 1968, 11-19; och D. M. Paton (red.), Breaking Barriers Nairobi 1975: The Official Report of the Fifth Assembly of the World Council of Churches, London-Grand Rapids, SPCK-Eerdmans, 1976, 59-69. ²⁶ Cyril av Jerusalem, Catechesis 18, i J.P. Migne, Patrologia Graeca 33, 1044.

några av dessa kyrkor är den lokala församlingen helt enkelt en församling av troende som är samlade för att lyssna till Ordet och fira sakramenten. Både för dem som ser biskopar som nödvändiga och för dem som inte gör det har uttrycket ”lokal församling” ibland också använts som hänvisning till en nationell samling av församlingar, vilka samlats i en synodal struktur under ett gemensamt ordförandeskap. Det finns ännu ingen överenskommelse om hur kyrkoordningar på lokala, regionala och universella nivåer relaterar till varandra, även om både multilaterala och bilaterala dialoger har tagit viktiga steg i sin strävan att nå en överenskommelse rörande dessa relationer.²⁷

REFLEKTION:

FÖRHÅLLANDET MELLAN DEN LOKALA OCH DEN UNIVERSELLA KYRKAN

Många kyrkor kan omfatta och dela förståelsen av den grundläggande relation och gemenskap som finns mellan lokala församlingar inom ramen för den universella kyrkan. De delar uppfattningen att Kristi närvaro, genom Faderns vilja och Andens kraft, manifesteras i den lokala församlingen (den är ”helt och hållet kyrkan”), och att denna Kristi närvaro driver den lokala kyrkan till en gemenskap med den universella kyrkan (det är inte ”hela kyrkan”). Där denna grundläggande överenskommelse finns, kan uttrycket ”lokal kyrka” ändå användas på olika sätt. I vår gemensamma strävan efter en starkare enhet, inbjuder vi kyrkorna att söka efter en bättre ömsesidig förståelse och enighet på detta område: vad är en lämplig relation mellan de olika nivåerna i en fullt ut enad kyrka och vilket ledarskap behövs, specifikt, för att tjäna och främja dessa relationer?

²⁷ Ett bra exempel på multilateral nivå är rapporten från den gemensamma arbetsgruppen för Kyrkornas världsråd och Romersk-katolska kyrkan ”The Church: Local and Universal” se <http://www.oikoumene.org/en/resources/documents/wcc-commissions/>. Jfr. också Growth in Agreement II, s 862-875. Från bilaterala dialoger, se ”Ecclesial Communion – Communion of Churches” från den luthersk – romersk-katolska ”Church and Justification” i Growth in Agreement II, s 505-512, och framför allt det ortodox – romersk-katolska uttalandet ”Ecclesiological and Canonical Consequences of the Sacramental Nature of the Church: Ecclesial Communion, Conciliarity and Authority” (2007) på: http://www.pcf.va/romancuria/pontifical_councils/chrstuni/ch_orthodox_docs/re_pc_chrstuni_doc_20071013_documento-ravenna_en.html

KAPITEL 3

Kyrkan: Att växa i gemenskap

A. Redan men ännu inte

33. KYRKAN ÄR EN eskatologisk realitet, som redan förebådar Guds rike men ännu inte dess fulla förverkligande. Den huvudsakliga kraften för upprättandet av Guds rike är den heliga Anden som vägleder kyrkan så att den kan vara Guds tjänare i denna process. Endast om vi ser vår tid i ljuset av den heliga Andens aktivitet, som vägleder hela frälsningshistoriens förlopp fram till den slutliga sammanfattningen i Kristus, Fadern till ära, kan vi börja förstå något av kyrkans mysterium.

34. Å ENA SIDAN utgör kyrkan, som en gemenskap av troende vilka står i en personlig relation till Gud, redan den eskatologiska gemenskap som Gud vill att den ska vara. Synliga och påtagliga tecken som visar att gemenskapens nya liv faktiskt realiserats är: att ta emot och dela apostlarnas tro, döpa, bryta och dela nattvardsbrödet, be med och för varandra och för världens behov, tjäna varandra i kärlek, dela varandras glädjeämnen och sorger, ge materiellt stöd, proklamera och vittna om glädjebudet i mission och arbeta tillsammans för rättvisa och fred. Å andra sidan är det en historisk realitet, att kyrkan består av människor som lever under de villkor som råder i världen. Ett sådant villkor är förändring, antingen positiv i meningen tillväxt och utveckling eller negativ i betydelsen tillbakagång och förvanskning.²⁸ Andra villkor inbegriper kulturella och

²⁸ Detta villkor om förändring avser inte att skymma den bestående betydelsen av Jesus Kristus och hans evangelium: ”Jesus Kristus är densamme i går, i dag och i evighet” (Hebr 13:8).

historiska omständigheter som kan ha antingen en positiv eller en negativ inverkan på kyrkans tro, liv och vittnesbörd.

35. SOM EN PILGRIMSGEMENSKAP kämpar kyrkan med syndens verklighet. Ekumeniska dialoger har visat, att det finns djupt allmängiltiga övertygelser bakom vad som ibland har setts som motstridiga uppfattningar om förhållandet mellan kyrkans helighet och mänsklig synd. Det finns stora skillnader i hur kristna tar sig an dessa gemensamma övertygelser. För vissa bekräftar deras tradition att kyrkan är syndfri, eftersom den utgör Kristi syndfria kropp och därmed inte kan synda. Andra anser det mer lämpligt att tala om kyrkans synd, eftersom synden kan vara del av systemet och påverka själva institutionen kyrkan. Även om synd står i motsats till kyrkans verkliga identitet, existerar den ändå. De skilda sätt som olika gemenskaper förstår själva synden på, vare sig i första hand som en moralisk ofullkomlighet eller främst som brott i en relation, samt om och hur synd kan vara del av systemet, kan också påverka denna fråga.

36. KYRKAN ÄR KRISTI kropp och enligt hans löfte kan dödsrikets portar inte få makt över den (jfr Matt 16:18). Kristi seger över synden är fullständig och oåterkallelig och genom Kristi löfte och nåd hyser de kristna förtroende för att kyrkan alltid kommer att få del av den segerfrukten. De delar också insikten att troende i vår tid är sårbara i förhållande till syndens makt, både individuellt och kollektivt. Alla kyrkor erkänner att synden existerar bland de troende och ofta har en smärtsam inverkan. Alla är medvetna om det ständiga behovet av kristen självrannsakan, ånger, omvändelse (*metanoia*), försoning och förnyelse. Helighet och synd relaterar till kyrkans liv på olika och ojämlika sätt. Helighet uttrycker kyrkans identitet enligt Guds vilja, medan synden står i konflikt med denna identitet (jfr Rom 6:1–11).

B. Väsentliga delar i gemenskapen: Tro, sakrament, ämbete

37. VÄGEN MOT ETT fullständigt förverkligande av gemenskapens gåva, som kommer från Gud, kräver att kristna samfund enas om de grundläggande aspekterna av kyrkans liv. ”De kyrkliga grunder som krävs för full gemenskap i en synligt enad kyrka – målet för den ekumeniska rörelsen – är gemen-

skap i den apostoliska trons fullhet, i det sakramentala livet, i ett verkligt och ömsesidigt erkänt ämbete, i strukturer för försonade relationer och beslutsfattande och i gemensamt vittnesbörd och tjänst för världen.”²⁹ Dessa karakteristika fungerar som en nödvändig ram för att upprätthålla enhet i berättigad mångfald. Dessutom är framväxten av kyrkor på väg mot kyrkans enhet nära förbunden med kallelsen att främja hela mänsklighetens och skapelsens enhet, eftersom Kristus som kyrkans överhuvud är den i vilken alla ska bli försonade. Den dialog som följde på skrivandet och mottagandet av *Baptism, Eucharist and Ministry* har redan lett till betydande framsteg i fråga om närmandet kring dessa för gemenskapen väsentliga delar, om än mindre vad gäller synen på ämbetet än de andra två. Avsikten med denna text är inte att upprepa de tidigare framstegen, utan snarare att kort sammanfatta dem och ange några av de steg framåt som tagits de senaste åren.

Tro

38. NÄR DET GÄLLER det första av dessa element finns det en utbredd enighet om att kyrkan är kallad att för varje generation predika den tro som ”en gång för alla har anförtrotts de heliga”

29 Från ”The Church: Local and Universal” (1990), punkt 25, i Growth in Agreement II, s 868. Punkterna 10–11 och 28–32 i denna text visar, med citat och fotnoter, att det sätt som gemenskapen framställs på återfinns i ett brett spektrum av ekumeniska dialoger där anglikaner, lutheraner, metodister, ortodoxa, reformerta och katoliker uttalat sig, liksom i flera uttalanden som antagits vid några av Kyrkornas världsråds samlingar (jfr. fotnot 16, kap. 1). Kyrkornas världsråds dokument ”The Unity of the Church as Koinonia: Gift and Calling” förbättrar ämbetets elementa genom att lägga ordet försonad till erkänd. M. Kinnamon (red.), Signs of the Spirit: Official Report Seventh Assembly, Kyrkornas världsråd, Genève 1991, s 173. Liknande konfigurationer av de grundläggande komponenterna i gemenskapen visas i det luthersk – romersk-katolska dokumentet ”Facing Unity”, se Growth in Agreement II, s 456–477, som presenterar kyrkan som en gemenskap av tro, sakrament och tjänst, och den metodistisk – romersk-katolska texten ”The Apostolic Tradition”, se Growth in Agreement II, s 610–613, som beskriver kyrkans levande kropp i form av tro, tillbedjan och ämbete. De klassiska uttalanden om enhet från Kyrkornas världsråds generalförsamlingar i New Delhi (1960), Nairobi (1975), Canberra (1990) och Porto Alegre (2005) presenterar också enhetens viktigaste egenskaper som följande citat från det sista av dessa kan få illustrera: ”Våra kyrkor har bekräftat att den enhet som vi ber, hoppas och arbetar för är ’en koinonia som ges och uttrycks i den gemensamma bekännelsen av den apostoliska tron, ett gemensamt sakramentalt liv som börjar i ett enda dop och firas tillsammans i en enda eukaristisk gemenskap, ett gemensamt liv, där medlemmar och ämbeten erkänns, ömsesidigt och försonat samt en gemensam mission som vittnar om evangeliet om Guds nåd för alla människor och som tjänar hela skapelsen’. En sådana koinonia måste uttryckas på varje plats och genom kyrkornas försonade relation på olika platser”, se ”Called to Be the One Church”, punkt 2, i Growth in Agreement III, s 606–607.

(Judas brev v. 3) och förbli ståndaktig i den undervisning som först gavs av apostlarna. Tron framkallas av Guds ord, inspireras av den heliga Andens nåd, intygas av Skriften och överförs via kyrkans levande tradition. Detta bekänns i gudstjänst, liv, tjänst och mission. Även om de måste tolkas mot bakgrund av förändringar i tid och rum, måste dessa tolkningar också förbli i kontinuitet med det ursprungliga vittnesbördet och dess uttolkning genom tiderna. Tro måste omsättas som ett svar på de utmaningar som ställs i varje tid och på varje plats. Det handlar om personliga och sociala situationer, inbegripet de som är orättvisa, när mänsklig värdighet kränks och förstörelse av skapelsen.

39. EKUMENISKA DIALOGER HAR visat att det redan finns en hel del som förenar troende när det gäller många centrala aspekter av den kristna läran.³⁰ År 1991 lyckades studiematerialet *Confessing the One Faith* inte bara visa på den goda överensstämmelse som fanns bland kristna om innebörden av den nicenska trosbekännelsen så som den uttrycktes i de flesta kyrkors liturgier. Den förklarade också hur trosbekännelsen är förankrad i Skriften, hur den erkänns i utmaningarna i dagens värld. Avsikten var inte bara att hjälpa kyrkor att erkänna sin trohet mot denna tro hos sig själva och hos andra, utan också att ge ett trovärdigt ekumeniskt verktyg för att kunna förkunna tro idag. År 1998 undersöktes i *A Treasure in Earthen Vessels* hur samtida tolkningar av Skriften och traditionen framställde tro och där noterades: "Den heliga Anden inspirerar och leder kyrkorna till att tänka om och på nytt tolka sin tradition i samtal med varandra, alltid med syftet att förkroppsliga 'traditionen' i Guds kyrkas enhet."³¹ Medan kyrkorna i allmänhet är överens om att det är viktigt med "traditionen" och den

30 Se till exempel kapitlen "Fundamentals of our Common Faith: Jesus Christ and the Holy Trinity" och "Salvation, Justification, Sanctification" av Walter Kasper, *Harvesting the Fruits: Basic Aspects of Christian Faith in Dialogue*, London/New York, Continuum 2009, s 10-47, som berättar om närmandet kring dessa teman bland anglikaner, lutheraner, metodister, reformerta och romerska katoliker.

31 *A Treasure in Earthen Vessels*, Kyrkornas världsråd, Genève, 1998, punkt 32. Tidigare hade *Baptism, Eucharist and Ministry*, avdelningen om Ministry, punkt 34 noterat: "Apostolisk tradition i kyrkan betyder kontinuitet i fråga om apostlarnas bestående kännetecken: vittnesbörd om den apostoliska tron, förkunnelse och nytolkning av evangelium, firandet av dop och nattvard, vidareförande av ämbetsmässigt ansvar, gemenskap i bön, kärlek, glädje och lidande, tjänande av de sjuka och behövande, enhet mellan de lokala församlingarna och gemensam delaktighet i de gåvor som Herren givit åt var och en." Se *Dop, nattvard och ämbete*, Ämbetet, punkt 34.)

efterföljande tolkningen av Skriften, har senare tids dialoger försökt förstå hur den kristna gemenskapen bedriver sitt tolkningsarbete. Många bilaterala dialoger har erkänt att den ecklesiologiska tolkningen av Guds ord idag innefattar både människors erfarenheter av tro, teologers insikter och prästers avgöranden.³² Kyrkornas utmaning idag är att komma överens om hur dessa faktorer samverkar.

Sakrament

40. NÄR DET GÄLLER sakramenten registrerade kyrkorna ett märkbart bifall när det gällde det sätt på vilket *Baptism, Eucharist and Ministry* (1982) beskrev innebörden och firandet av dop och nattvard.³³ Texten föreslog också vägar framåt för ett ytterligare närmande kring de viktigaste olösta frågorna som ännu återstår: vem kan döpas, Kristi närvaro i nattvarden och förhållandet mellan nattvarden och Kristi offer på korset. Samtidigt gav *Baptism, Eucharist and Ministry* en kort kommentar till smörjelse eller konfirmation, men tog inte upp de andra riter som firas i många kyrkor och som av vissa betraktas som sakrament. Rapporten utformades inte heller med tanke på vad de kyrkor som inte ser dop och nattvard som avgörande för kyrkans liv anser, fastän dessa ser sig som en del av kyrkornas sakramentala liv.

41. DEN VÄXANDE SAMSYNEN mellan kyrkorna när det gäller förståelse av dopet kan sammanfattas på följande sätt.³⁴ Genom dopet med vatten i den treeniga Gudens namn, Fadern, Sonen och den heliga Anden, förenas kristna med Kristus och

32 Se till exempel det lutherska-ortodoxa uttalandet "Scripture and Tradition", i *Growth in Agreement II*, 224-225; det metodistisk – romersk-katolska "The Word of Life", punkterna 62-72, som beskriver "Agents of Discernment", i *Growth in Agreement I*, s 632-634; den anglikansk – romersk-katolska "Gift of Authority", i *Growth in Agreement III* 60-81; the Disciples – romersk-katolska "Receiving and Handing on the Faith: The Mission and Responsibility of the Church", i *Growth in Agreement III*, s 121 -137; det metodistisk – romersk-katolska "Speaking the Truth in Love: Teaching Authority among Catholics and Methodists", i *Growth in Agreement III*, s 138-176; och reformert – orientalisk-ortodoxa "Report" (2001), punkt 22-28 som beskriver "Tradition and Holy Scripture" och "The Role of the Theologian in the Christian Community" i *Growth in Agreement III* s 43-44.

33 Jfr. *Baptism, Eucharist and Ministry 1982-1990: Report on the Process and Responses*, Kyrkornas världsråd, Genève, 1990, s 39, 55-56.

34 Denna punkt bygger på det material som utarbetats inom ramen för texten med undertiteln "II. The Meaning of Baptism" i *Baptism, Eucharist and Ministry*, punkt 2-7. Liknande uttalanden finns från fyra internationella bilaterala dialoger i "Common Understanding of Baptism" i W. Kasper, *Harvesting the Fruits*, s 164-168, liksom i *Faith and Orders* studietext med titeln *One Baptism: Towards Mutual Recognition*, Kyrkornas världsråd, Genève 2011.

varandra i kyrkan som är till i varje tid och på varje plats. Dopet är inledningen till och firandet av det nya livet i Kristus och ett deltagande i hans dop, liv, död och uppståndelse (jfr Matt 3:13–17, Rom 6:3–5).

Det är ”vattnet av återfödelse och förnyelse i den heliga anden” (Titus 3:5) som inlemmar de troende i Kristi kropp och ger dem möjlighet att ta del av Guds rike och av livet i den värld som ska komma (jfr Ef 2:6). Dopet innebär syndabekännelse, hjärtats omvändelse, förlåtelse, rengöring och helgelse och det inviger den troende som medlem av ”ett utvalt släkte, kungar och präster, ett heligt folk” (1 Petr 2:9). Dopet är således grundläggande för enheten. Vissa kyrkor anser att gåvan som ges av den heliga Anden på ett speciellt sätt genom smörjelse eller konfirmation är ett initierande sakrament. Den breda förståelsen av dopet har lett en del av dem som är involverade i den ekumeniska rörelsen att uppmana till ett ömsesidigt erkännande av dopet.³⁵

42. DET FINNS EN dynamisk och djupgående relation mellan dop och nattvard. Den gemenskap, vilken de nyligen invigda kristna träder in i, får ett djupare uttryck och näring i nattvarden, som bekräftar trons dop och ger nåd till de troende som lever i den kristna kallelsen. Framstegen som kan registreras i de ekumeniska dialogerna vad gäller överenskommelser om nattvarden kan sammanfattas på följande sätt.³⁶ Herrens nattvard är den fest där kristna, samlade kring hans bord, får del av Kristi kropp och blod. Det är en proklamation av evangeliet, en glorifiering av Fadern för allt det som utförts i skapelsen, återlösningen och helgelsen (*doxologia*), ett minnesmärke av Jesu Kristi död och uppståndelse och för allt som en gång för alla vanns på korset (*anamnes*) och en åkallan av den heliga Anden för omvandlingen av både bröd och vin och deltagarna själva (*epiclesis*). Förbönen beds för kyrkan och världens behov, de troendes gemenskap fördjupats åter som ett föregripande och en försmak av det kommande riket och driver dem att gå ut och delta i Kristi uppdrag att inviga Guds rike redan nu. Paulus belyser sambandet mellan Herrens nattvard och kyrkans liv (jfr 1 Kor 10:16–17, 11:17–33).

³⁵ Ett exempel på ett sådant ömsesidigt erkännande av dopet var det som uppnåddes av elva av de sexton medlemskyrkorna i Tysklands Kristna Råd den 29 april 2007, som berättas om på http://www.ekd.de/english/mutual_recognition_of_baptism.html

³⁶ Denna sammanfattning bygger på ”The Meaning of the Eucharist” II. Baptism, Eucharist and Ministry, Eucharist, punkt 2-26. För olika grad av konvergens mellan anglikaner, lutheraner, metodister, reformerta och katoliker, se ”The Eucharist” i Kasper, *Harvesting the Fruits*, s 168-190.

43. PRECIS SOM TROSBEKÄNNELSE och dop inte kan skiljas från ett liv i tjänst och vittnesbörd, kräver även nattvarden försoning och delaktighet av alla bröder och systrar i Guds familj. De kristna är ”i nattvarden kallade att leva i solidaritet med de utstötta och att bli till ett tecken för Kristi kärlek. Han levde och offrade sig för alla och han skänker nu sig själv i nattvarden ... Eftersom nattvarden helt och hållet är Guds gåva, för den in en ny verklighet i denna tidsålder, som förvandlar de kristna till Kristi avbild och så gör dem till verksamma vittnen.”³⁷ Den liturgiska förnyelse som ägt rum i vissa kyrkor kan delvis ses som ett svar på den samsyn som uppnåtts i de ekumeniska dialogerna om sakramenten.

44. KRISTNA TRADITIONER HAR gått isär när det gäller frågan om huruvida dopet, nattvarden och andra riter bör kallas ”sakrament” eller ”förordningar”. Ordet *sakramentet* (som används för att översätta det grekiska *mysterion*) indikerar att Guds frälsande arbete kommuniceras genom riten, medan termen förordning betonar att riten verkar genom att den utförs i lydnad för Kristi ord och exempel.³⁸ Dessa två positioner har ofta setts som varandras motsatser. Men som studiedokumentet från Faith and Order *One Baptism* påpekar: ”De flesta traditioner, oavsett om de använder termen ’sakrament’ eller ’förordning’, försäkrar att dessa händelser är både instrumentella (genom att Gud använder dem för att åstadkomma en ny verklighet) och ett formande (av en redan existerande verklighet). Vissa traditioner betonar den instrumentella dimensionen ... Andra betonar den formerande dimensionen.”³⁹ Kan denna skillnad då mer vara en fråga om tonvikt än uttryck för en läromässig oenighet? Dessa riter ger uttryck för både ”institutionella” och ”karismatiska” aspekter av kyrkan. De är synliga och aktiva uttryck som inrättats av Kristus och på samma gång görs de verksamma under den heliga Andens inverkan. Anden utrustar dem som tar emot sakramenten med olika gåvor för uppbyggelse av kyrkan och för dess uppdrag i och för världen.

³⁷ *Dop, nattvard och ämbete*, Nattvard, punkt 24 och 26.

³⁸ Den latinska termen *Sacramentum* betecknar den ed som en rekryt uttalade vid inträdet i militärtjänst och användes med hänvisning till dopet av den förste inflytelserike teologen som skrev på latin (Tertullianus 160-220).

³⁹ *One Baptism: Towards Mutual Recognition*, punkt 30.

REFLEKTION:

SAKRAMENT OCH FÖRORDNINGAR

Mot bakgrund av likheterna i synen på dopet och nattvarden och utifrån den fortsatta reflektionen kring de historiska rötterna till uttrycken ”sakrament” och ”förordning”, och den eventuella förenligheten mellan uttrycken, utmanas kyrkorna att undersöka om de kan komma fram till en djupare överenskommelse när det gäller den dimension av kyrkans liv som omfattas av dessa riter. En sådan samsyn kan leda dem till överväganden i ytterligare några frågor. De flesta kyrkor firar andra riter eller sakrament, såsom smörjelse/konfirmation, bröllop och ordination inom ramen för sina liturgier och många har även riter för syndernas förlåtelse och välsignelse av sjuka. Borde inte antalet och dessa sakraments eller förordningars kyrkliga status uppmärksammas i ekumeniska dialoger? Vi inbjuder även kyrkor att överväga om de nu kan nå en närmare samsyn när det gäller vem som får ta emot dopet och vem som kan leda firandet av kyrkliga liturgier? Finns det dessutom vägar mot en bättre, ömsesidig förståelse mellan de kyrkor som firar dessa riter och de som är övertygade om att livet i Kristus inte kräver firandet av sakrament och andra riter?

Tjänst inom kyrkan

Vigningstjänsten/den särskilda tjänsten

45. ALLA KYRKOR BEKRÄFTAR den bibliska undervisning som lär att Jesus, vår överstepräst (jfr Hebr 8:10) till skillnad från de många prästerna i det Gamla förbundet (jfr Hebr 7:23) erbjöd sitt försonande offer ”en gång för alla” (jfr Hebr 7:27, 9:12, 9:26, 10:10, 12–14). De skiljer sig åt när det gäller vilka konsekvenser de drar av dessa texter. I *Baptism, Eucharist and Ministry* konstaterades om präster att ”de kan med rätta kallas präster, eftersom de fullgör en speciell prästerlig tjänst genom att styrka och uppbygga de troendes kungliga och profetiska prästadöme genom ord och sakrament, genom sina förböner och sin pastorala ledning av församlingen.”⁴⁰ I linje med denna uppfattning menar några kyrkor att vigningstjänsten står i en

⁴⁰ Dop, nattvard och ämbete, Ämbetet, punkt 17.

särskild relation till Kristi unika prästadöme som det skiljer sig från, även om det är relaterat till beskrivningen av kungar och präster i 1 Petrus brev 2:9. Dessa kyrkor tror att vissa personer ordinerar till en särskild prästerlig funktion genom ordinationens sakrament.⁴¹ Andra ser inte ordinerade som ”präster” och förstår inte ordination i sakramental termer. Kristna är också oense när det gäller den traditionella begränsningen av ordinationen av enbart män till att förvalta ordet och sakramenten.

REFLEKTION:

VIGNINGSTJÄNSTEN/DEN SÄRSKILDA TJÄNSTEN

I de ekumeniska dialogerna har det vid upprepade tillfällen visat sig att frågor som rör vigningstjänsten utmanar och utgör ett hinder på vägen till enhet. Om skillnader, i likhet med dem som gäller vigningstjänsten, utgör ett hinder för att nå full enhet, måste det fortsatt vara en viktig prioritering för kyrkorna att upptäcka hur dessa skillnader kan övervinnas.

46. DET FINNS INGET tydligt mönster när gäller ämbetet i Nya testamentet, men alla kyrkor ser till Skriften i sina försök att följa Herrens vilja i förståelsen av den särskilda tjänsten, dess organisering och utövning. Ibland har Anden väglett kyrkan så att den kunnat anpassa sina tjänster för olika kontextuella behov (jfr Apg 6:1–6). Olika former av tjänst har välsignats med Andens gåvor. Tidiga författare, som Ignatius av Antiokia, insisterade på det tredelade ämbetet uppdelat på biskop, präst och diakon.⁴² Detta mönster av tre relaterade ämbeten kan anses ha rötter i Nya testamentet och blev så småningom det allmänt accepterade mönstret och betraktas som normativt än idag av många kyrkor. Vissa kyrkor har sedan reformationen antagit andra mönster vad gäller den särskilda tjänsten.⁴³ Denna tjänst har haft en viktig roll när det gällt att bevara den

⁴¹ Se anglikanska – romersk-katolska ”Ministry and Ordination” och ”Elucidation”, i Growth in Agreement I, 78-87; samt den ortodox – romersk-katolska dialogen, ”The Sacrament of Order in the Sacramental Structure of the Church”, i Growth in Agreement II, 671-679.

⁴² Jfr. Ignatius av Antiokias Letter to the Magnesians 6 och 13, Letter to the Trallians 7, Letter to the Philadelphians 4, Letter to the Smyrnaeans 8.

⁴³ Två texter som belyser utvecklingen sedan reformationen är den reformert – romersk-katolska texten ”Towards a Common Understanding of the Church” punkt 12-63, med titeln ”Towards a Reconciliation of memories” i Growth in Agreement II, 781-795, och den lutherskt – romersk-katolska texten The Apostolicity of the Church, Minneapolis 2006, punkt 65-164, s 40-71.

apostoliska kyrkan genom kanon, lära och liturgisk ordning. Successionen i ämbetet är tänkt att tjäna den apostoliska kontinuiteten i kyrkan.

47. NÄSTAN ALLA KRISTNA samfund har idag en formell struktur för sina tjänster. Denna struktur är ofta uppdelad i flera tjänster och speglar, mer eller mindre tydligt, det treledade mönstret biskop-präst-diakon. Kyrkor är dock splittrade i frågan om det "historiska biskopsämbetet" (vilket innebär att biskopar är ordinerade i en apostolisk succession som går tillbaka till kyrkans tidigaste generationer), eller om ordinationens apostoliska succession i allmänhet var något som Kristus avsåg för sin gemenskap. Vissa tror att det treledade ämbetet biskop, präst och diakon är ett tecken på fortsatt trohet mot evangeliet och att det är avgörande för den apostoliska kontinuiteten i kyrkan som helhet.⁴⁴ Andra däremot anser inte att troheten mot evangeliet är så nära förbunden med successionsordningen och en del är försiktiga med det historiska biskopsämbetet eftersom de ser att det lätt kan missbrukas och därmed möjligen vara skadligt för gemenskapen. *Baptism, Eucharist and Ministry* bekräftade för sin del bara att det treledade ämbetet "kan idag tjäna som ett uttryck för den enhet vi söker och även som ett medel att uppnå den".⁴⁵

REFLEKTION:

DET TRELEDADE ÄMBETET

Utifrån tecknen på en framväxande enighet i synen på ämbetets plats i kyrkan ställer vi frågan om kyrkorna kan uppnå konsensus kring huruvida det treledade ämbetet är ett uttryck för Guds vilja med kyrkan i dess förverkligande av den enhet Gud vill.

44 På denna punkt har den luthersk – romersk-katolska "Church and Justification" (1993), punkt 185, följande lydelse: "Det finns ingen motsättning mellan läran om rättfärdiggörelsen och tanken att den ordinerade tjänsten är instiftad av Gud och nödvändig för kyrkan." (Growth in Agreement II, 529). Några stycken längre fram lägger dock samma text till: "Skillnaden mellan den katolska och lutherska synen när det gäller den teologiska och ecklesiologiska värderingen av episkopatet är inte alls så djupgående att ett lutherskt avisande eller till och med likgiltighet gentemot denna tjänst står i motsats till den katolska hävdandet av dess ecklesiologiska nödvändighet. Denna fråga utgör snarare en nyans i värderingen av ämbetet som kan beskrivas och har beskrivits på den katolska sidan som 'nödvändigt', 'oundgängligt' och på den lutherska sidan som 'viktigt', 'meningsfullt' och 'önskvärt' (punkt 197, Growth in Agreement II, s 532).

45 *Dop, nattvard och ämbete*, Ämbetet, punkt 22.

Auktoriteten som gåva i kyrkans tjänst

48. KYRKANS AUKTORITET KOMMER från dess Herre och huvud, Jesus Kristus, vars auktoritet förmedlad genom ordet *exousia* i Nya testamentet, utövades i hans undervisning (jfr Matt 5:2, Luk 5:3) när han utförde underverk (jfr Mark 1:30–34, Matt 14:35–36), i hans andebesvärjelse (jfr Mark 1:27, Luk 4:35–36), när han gav syndernas förlåtelse (jfr Mark 2:10, Luk 5:4) och när han undervisade lärjungarna om frälsningen (jfr Matt 16:24). Hela Jesu gärning präglades av en auktoritet (Mark 1:27, Luk 4:36) som var till för att tjäna människor. Efter det att han fått "all makt i himlen och på jorden" (Matt 28:18) av sin fader, delade Jesus sin auktoritet med apostlarna (jfr Joh 20:22). Deras efterträdare i tillsynens ämbete (*episkopé*) utövade denna auktoritet när de förkunnade evangeliet, firade sakramenten, särskilt nattvarden, och i pastoral vägledning av de troende.⁴⁶

49. DEN DISTINKTA KARAKTÄREN i kyrkans auktoritet kan förstås och utövas på rätt sätt endast i ljuset av den auktoritet som kyrkans huvud, den korsfäste som "tömde sig" och "var lydig ända till döden, döden på ett kors", besitter (Fil 2:7–8). Denna auktoritet ska förstås i ljuset av Jesu eskatologiska löfte att leda kyrkan till fullbordan i Guds rike. Således skiljer sig kyrkans auktoritet från världens. När lärjungarna försökte utöva makt över varandra korrigerade Jesus dem och sade att han inte kommit för att bli tjänad utan för att tjäna och ge sitt liv för andra (jfr Mark 10:41–45, Luk 22:25). Kyrkans auktoritet måste förstås i termer av ödmjuk tjänst som bygger upp och ger näring till kyrkans gemenskap (*koinonia*) i tro, liv och vittnesbörd. Ett exempel på detta är när Jesus tvättar lärjungarnas fötter (jfr Joh 13:1–17). Det är en tjänst i kärlek (*diakonia*), utan dominans eller tvång.

50. KYRKANS AUKTORITET I dess olika former och på olika nivåer måste skiljas från den makt som utgår från Gud Fadern genom Sonen i den heliga Anden och som präglas av Guds helighet. Källorna som i varierande grad har erkänts av kyrkorna, såsom Skriften, traditionen, lovsång och kyrkliga koncilier

46 Denna grundläggande beskrivning av Jesu auktoritet och hur han delar den med kyrkan parafrazerar noga den beskrivning som erbjöds av det ortodox – romersk-katolska Ravenna Statement (2007) om "Ecclesiological and Canonical Consequences of the Sacramental nature of the Church: Ecclesial Communion, Conciliarity and Authority", punkt 12, se ovan kap. II, n 27.

och synoder, återspeglar också den treeniga Gudens helighet. Sådan auktoritet framträder överallt där den sanning som leder till helighet uttrycks och där Guds helighet lovsjungs ”av barn och spädbarn” (Ps 8:2, citerar Matt 21:16). Helighet innebär en större äkthet i relationen till Gud, medmänniskorna och hela skapelsen. Genom historien har kyrkan erkänt den auktoritet som återfinns i helgonens liv, i klosterväsendets vittnesbörd och i de olika sätt som grupper av troende levtt och uttryckt evangeliets sanning på. När de ekumeniska dialogerna, och de gemensamma uttalandena som kommit ur dessa, ger uttryck för en gemensam övertygelse får även dessa en viss typ av auktoritet, eftersom de avspeglar ett gemensamt sökande efter och upptäckt av kärlekens sanning (jfr Ef 4:15). De uppmanar troende att söka Herrens vilja för den kyrkliga gemenskapens skull och bjuda in till en pågående omvändelse (*meatnoia*) och ett helgt liv.

51. DEN AUKTORITET SOM Jesus Kristus, kyrkans överhuvud, delar med dem i ledande tjänster är varken enbart personlig eller enbart given av församlingen. Den är en gåva av den heliga Anden avsedd att utgöra en kärlekens tjänst (*diakonia*) i kyrkan. Utövandet av denna tjänst omfattar hela församlingen, vars gemensamma tro (*sensus fidei*) bidrar till den övergripande förståelsen av Guds ord och vars mottagande av den vägledning och undervisning som präster ger, vittnar om äktheten i detta ledarskap. En ömsesidig kärlek och dialog förenar dem som utövar auktoriteten och de som är föremål för den. Som ett medel för att vägleda den kristna gemenskapen i tro, tillbedjan och tjänst i den korsfäste och uppståndne Herrens kraft (*exousia*) kan utövandet av auktoritet uppmana till lydnad. Men en sådan uppmaning är tänkt att välkomnas i frivillig samverkan och samtycke, eftersom syftet är att hjälpa troende till mognad i Kristus (Ef 4:11–16).⁴⁷ ”Känslan” för evangeliets äkta innebörd, som delas av hela Guds folk, insikterna hos dem som på ett speciellt sätt är engagerade i bibliska och teologiska studier och den vägledning som utövas av dem som invigts i tillsynens ämbete bidrar till att urskilja vad Gud vill med sin gemenskap. Beslutsfattandet i kyrkan söker efter och framkallar konsensus hos alla och är beroende av den heliga Andens ledning, som kan urskiljas genom ett uppmärksamt lyssnande till Guds ord

47 Jfr. ”Ecclesiological and Canonical Consequences of the Sacramental Nature of the Church: Ecclesial Communion, Conciliarity and Authority”, punkt 13-14, se kap. II, n 27.

och till varandra. Genom ett över tid pågående aktivt mottagande löser Anden eventuella oklarheter i besluten. Tack vare den ekumeniska rörelsen har några kristna ledares, med tyngd och genomslag, framförda budskap även i vår tid fått en effekt utanför deras egna gemenskaper. Ta till exempel ärkebiskop Desmond Tutus ledarskap, han som deklarerade ”att apartheid var för stark för att kunna bekämpas av en splittrad kyrka”⁴⁸. Den ekumeniske patriarken Bartholomeus tog initiativ till att förena kristna ledare kring ekologiska frågor. Påvarna Johannes Paulus II och Benedictus XVI bjöd in kristna och ledare från andra religioner att förenas i bön för att främja fred. Broder Roger Schutz påverkade otaliga kristna troende, särskilt unga, att gå samman i gemensam tillbedjan av den treeniga Gud.

REFLEKTION:

UTÖVANDE AV AUKTORITET I KYRKAN

Viktiga steg mot samsyn gällande auktoriteten och dess utövande har tagits i olika bilaterala dialoger.⁴⁹ Skillnader kvarstår mellan kyrkor vad gäller den relativa vikt som ges till auktoritetens olika källor, om hur långt och på vilket sätt kyrkan har möjlighet att komma fram till ett normativt uttryck för sin tro och om den roll som det ordinerade prästerskapet har för en auktoritativ tolkning av uppenbarelsen. Alla kyrkor delar dock omsorgen om evangeliet, att det ska bli predikat, tolkat och levtt i världen i ödmjukhet men genom en övertygande auktoritet. Skulle inte sökandet efter ekumenisk samsyn gällande på vilket sätt auktoriteten känns igen och utövas kunna spela en kreativ roll i kyrkornas strävan efter detta?

Tillsynstjänsten (*episkopé*)

52. ”SOM KRISTI KROPP och Guds eskatologiska folk formas kyrkan av den heliga Anden genom en mångfald av gåvor eller tjänster. Bland dessa gåvor är en tjänst som episkopé

48 Desmond Tutu, ”Towards Koinonia in Faith, Life and Witness”, i T. Best och G. Gassmann, (red.), *On the Way to Fuller Koinonia*, Kyrkornas världsråd, Genève 1994, 96-97.

49 Se till exempel den anglikanska – romersk-katolska rapporten ”Authority in the Church” (1976) i *Growth in Agreement I*, 88–105; ”Authority in the Church II” i *Growth in Agreement I*, 106–118; ”The Gift of Authority” (1998), i *Growth in Agreement III*, 60–81; detta känns också igen i punkt 83 – 84 i det metodistiskt – romersk-katolska dokumentet ”Speaking the Truth in Love. Teaching Authority among Catholics and Methodists” i *Growth in Agreement III*, 163–164.

nödvändig för att uttrycka och trygga kroppens enhet.”⁵⁰ Det är ett grundläggande och betydelsefullt krav för kyrkans liv och mission att biskopstjänsten utövas, troget och i enlighet med evangeliet, av de personer som valts för en sådan tjänst. Utvecklingen av särskilda strukturer för biskopsämbetet har varierat i olika tider och på olika platser. Alla gemenskaper har dock, oavsett om de haft ett episkopat eller inte, insett behovet av någon som utövar tillsyn. Episkopatet är i varje fall till för att upprätthålla kontinuiteten i den apostoliska tron och i livets enhet. Förutom att predika Ordet och fira sakramenten är det huvudsakliga syftet med denna tjänst att troget skyddas och föra vidare den uppenbarade sanningen, att hålla samman de lokala församlingarna, att ge ömsesidigt stöd och ta ledningen när det gäller att vittna om evangeliet. Sådan vägledning omfattar tillsynen över de olika kristna organisationer som ägnar sig åt att förbättra människors villkor och lindra nöd. Detta är aspekter av kyrkans tjänst (*diakoni*) för världen som vi kommer att återkomma till i nästa kapitel. Alla dessa funktioner sammanfattas i begreppet *episkopé* eller tillsyn och utövas av personer som visar trohet mot de troende i sina egna gemenskaper liksom mot dem som utövar en sådan tjänst i andra lokala gemenskaper. Detta är vad som menas med att tjänsten för tillsyn, liksom alla tjänster i kyrkan, måste utövas personligt, kollegialt och gemensamt.⁵¹ Dessa sätt som tjänsten ska utövas på har kortfattat beskrivits i *Baptism, Eucharist and Ministry* enligt följande: ”Det bör vara *personligt*, eftersom Kristi närvaro hos sitt folk mest verkkningsfullt markeras genom den person som ordinerats till att förkunna evangeliet, och kalla församlingen till tjänst åt Herren i en enhet av vittnesbörd och tjänst. Det bör också vara *kollegialt*, ty det finns behov av ett kollegium av ordinerade ämbetsbärare, delaktiga i en och samma uppgift att representera gemenskapens angelägenheter. Slutligen bör det nära ömsesidiga beroendet mellan det ordinerade ämbetet och församlingen komma till uttryck i en *gemenskap*, där utövandet av det ordinerade ämbetet är

50 *Dop, nattvard och ämbete*, Ämbetet, punkt 26.

51 Redan vid Faith and Order's första världskonferens i Lausanne 1927 talades om kyrkornas uppdelning i ”episkopala”, ”presbyterianska” och ”kongregationalistiska” system och de värderingar som ligger bakom dessa tre former sas ”av många vara avgörande för en god ordning i kyrkan.” Se H.N. Bate (red.), *Faith and Order Proceedings of the World Conference: Lausanne, August 3-21, 1927*, London, Student Christian Movement, 1927, 379. Femtiofem år senare citerade *Dop, nattvard och ämbete*, avdelningen Ämbete en kommentar till denna Lausannetext punkt 26 för att motivera sin bekräftelse att det ordinerade ämbetet bör utövas på ett personligt, kollegialt och gemensamt sätt.

rotat i ett liv i gemenskap och kräver dess verkliga deltagande i utforskandet av Guds vilja och Andens ledning.”⁵²

53. EN FORM AV TILLSYNYN avspeglar de drag i kyrkan som skulle kunna kallas ”synodala” eller ”konciliära”. Ordet *synod* kommer från det grekiska ordet *syn* (med) och *odos* (sätt) vilket anger att ”gå tillsammans”. Både synodal och konciliär betyder att ”varje medlem i Kristi kropp, genom dopet, har sin plats och sitt rätta ansvar” i kyrkans gemenskap.⁵³ Under ledning av den heliga Anden, är hela kyrkan synodal/konciliär på alla nivåer i det kyrkliga livet, lokalt, regionalt och universellt. Synodala eller konciliära drag återspeglar mysteriet i den treeniga Gudens liv och de kyrkliga strukturerna ger uttryck för denna kvalitet genom att aktualisera församlingens liv som en gemenskap. Denna kvalitet upplevs i nattvardsgemenskapen genom att det finns en djup enhet av kärlek och sanning mellan medlemmarna och den tjänstgörande prästen. I avgörande situationer har synoder sammankallats för att urskilja den apostoliska trons svar på läromässiga och moraliska faror eller kätterier under vägledning av den heliga Anden, som Jesus lovade att sända efter det att han återvänt till Fadern (jfr Joh 16:7, 12–14). Ledare från hela den världsvida kyrkan deltog i de ekumeniska synoderna, deras beslut togs emot av alla som ett erkännande av den viktiga tjänst de utfört när det gällt att främja och behålla gemenskapen i kyrkan som helhet.⁵⁴ Kyrkorna har för närvarande olika åsikter och praxis för lekmäns deltagande och roll i synoder.

52 *Dop, nattvard och ämbete*, Ämbetet, punkt 26.

53 Se Orthodox – Roman Catholic International Dialogue, ”Ecclesial Communion, Conciliarity and Authority”, punkt 5, som konstaterar att ”synodality” kan ses som synonymt med ”conciliarity”.

54 Ett ”ekumeniskt” koncilium eller en synod skulle representera hela den kristna världen. Det första koncilium som är allmänt erkänt hölls i Nicea år 325 för att bekräfta Kristi gudomlighet som svar på Arius nya lära som förnekade Sonens jämlikhet med Fadern. Kyrkorna har olika syn på hur många sådana ekumeniska råd som har hållits. För ekumeniska koncilier och deras befogenheter, se till exempel den luthersk - ortodoxa ”Authority in and of the Church: The Ecumenical Councils” (1993), i *Growth in Agreement III*, 12-14, under avsnittet ”Councils and the Declaration of the Faith” från the Disciples – Roman Catholic ”Receiving and Handing on the Faith”: *The Mission and Responsibility of the Church*, i *Growth in Agreement II*, 125-127; jfr. också *Councils and the Ecumenical Movement*, Kyrkornas världsråd, Genève, 1968.

REFLEKTION:

AUKTORITETEN HOS DE EKUMENISKA KONCILIERNA

Medan de flesta kyrkor accepterar att de tidiga ekumeniska konciliernas dogmatiska definitioner är i linje med Nya testamentets undervisning, hävdar en del att alla doktrinära beslut som fattats i efterbiblisk tid kan revideras. Andra menar att vissa dogmatiska definitioner är normativa och utgör trons oföränderliga uttryck. Har dialogerna bäddat för en gemensam bedömning av det normativa i de tidiga ekumeniska konciliernas undervisning?

54. VARHELST KYRKAN SAMLAS för att överlägga och fatta viktiga beslut, finns det behov av någon som sammanfattar och leder samlingen för ordningens skull och som underlättar arbetet med att urskilja och artikulera konsensus. De som leder måste alltid tjäna dem de leder för uppbyggnaden av Guds kyrka i kärlek och sanning. De som presiderar ansvarar för att lokala församlingars integritet respekteras, att de som är utan röst ges röst och att enheten i mångfalden bevaras.

55. ORDET PRIMAT GÅR tillbaka på den sed som biskoparna i Alexandria, Rom och Antiokia, och senare Jerusalem och Konstantinopel, tillämpade då de i kraft av sina ämbeten utövade en personlig tillsyn över ett område mycket större än deras egen kyrkliga provins. Redan de första ekumeniska koncilierna erkände att denna sed byggde på gammal praxis och att den biskopliga tillsynen inte stod i motsats till synodal/konciliär tillsyn, som mer gav uttryck för den kollegiala tjänsten för enhet. Historiskt sett har olika former av överhöghet existerat på olika nivåer. Enligt kanon 34 i *Apostolic Canons*, som uttrycker kyrkans självförståelse under de första århundradena och som många kristna idag, dock inte alla, fortfarande bejakar, skulle den främste bland biskoparna i varje land endast fatta beslut i samförstånd med övriga biskopar. Dessa i sin tur skulle inte fatta något viktigt beslut utan samtycke från den främste.⁵⁵ Även under de första århundradena plågades de olika biskopsätena ibland av konkurrens mellan det kyrkliga ledarskapet. Gradvis kom biskopen i Rom att hävda sitt företräde när det gällde att fatta beslut (jurisdiktion) och att vara en auktoritet

⁵⁵ Denna kanon kan hittas på <http://www.newadvent.org/fathers/3820.htm>

vad gällde undervisning för hela Guds folk. Grunden till att biskopen i Rom kom att hävda detta gick tillbaka på förhållandet mellan den lokala kyrkan i Rom och apostlarna Petrus och Paulus. Medan Roms överhöghet erkändes av många kyrkor under de första århundradena, ledde dess roll och sättet att utöva sin myndighet på till betydande kontroverser. Under de senaste åren har den ekumeniska rörelsen bidragit till att skapa ett mer försonligt klimat där ett ämbete till tjänst för hela kyrkans enhet har diskuterats.

56. DELVIS PÅ GRUND av de framsteg som redan noterats i bilaterala och multilaterala dialoger tog Faith and Order's femte världskonferens upp frågan om "ett universellt ämbete för kristen enhet."⁵⁶ I sin encyklika *Ut Unum Sint* citerade påven Johannes Paulus II denna text när han bjöd in kyrkoledare och teologer till att "ta del i en tålmodig och broderlig dialog" med honom om detta ämbete.⁵⁷ Trots fortsatt oenighet har några medlemmar i andra kyrkor öppnat för en reflektion kring hur en sådan tjänst skulle kunna främja enheten mellan lokala församlingar över hela världen och främja, inte äventyra, det som specifikt karakteriserar deras vittnesbörd. Med tanke på känsligheten i denna ekumeniska fråga är det viktigt att skilja mellan innehållet i ett sådant främsta ämbete och de särskilda sätt som det har utövats eller för närvarande utövas. Alla skulle instämma i att ett sådant personligt primat måste utövas på ett gemensamt och kollegialt sätt.

57. DET ÅTERSTÅR MYCKET arbete innan det blir samsyn kring detta ämne. För närvarande är kristna inte överens om att det är nödvändigt med ett universellt främsta ämbete eller att det ens är önskvärt. Detta trots att flera bilaterala dialoger

⁵⁶ Punkt 31.2 i "Report on Section II: Confessing the One Faith to God's Glory", i T. F. Best och G. Gassmann (red.) *On the Way to Fuller Koinonia*, Kyrkornas världsråd, Genève 1994, s 243.

⁵⁷ Johannes Paulus II, *Ut Unum Sint*, London, Catholic Truth Society, 1995, punkt 96. En rapport med titeln "Petrine Ministry" presenterar en syntes och analys av de olika ekumeniska dialoger som fram till 2001 hade tagit upp frågan om en företrädande tjänst, liksom de svar som kommit på Johannes Paulus uppmaning till dialog om detta ämbete. De centrala frågorna grupperades under fyra rubriker: Bibliska grunder, De iure divino [om ett sådant ämbete kan baseras på Guds vilja], universell jurisdiktion [myndighetsutövning eller makt inom kyrkan], och påvens ofelbarhet. Denna preliminära rapport återfinns i Information Service, N. 109 (2002/I-II), 29-42, och visar att bedömningen av ett "petrine ministerium" avviker kraftigt beroende på den speciella tradition som respektive kristen gemenskap tillhör.

har erkänt värdet av ett ämbete i tjänst för hela den kristna gemenskapens enhet och att ett sådant ämbete även hör till det Kristus vill med sin kyrka.⁵⁸ Bristen på enhet förekommer inte bara mellan vissa kyrkofamiljer utan också inom vissa kyrkor. Det har förts omfattande ekumeniska diskussioner beträffande Nya testamentets stöd för ett ämbete som skulle tjäna den bredare enheten inom kyrkan. Här har exempelvis Petrus och Paulus nämnts. Ändå kvarstår meningsskiljaktigheter kring betydelsen av deras ämbeten och kring vad det kan innebära när det gäller Guds eventuella avsikt med ett ämbete som skulle tjäna hela kyrkans enhet och mission.

REFLEKTION:

ETT UNIVERSELLT ENHETENS ÄMBETE

Om, enligt Kristi vilja, dagens skiljaktigheter kan övervinnas, hur kan då ett ämbete som ska användas för att fostra och främja kyrkans enhet på den universella nivån förstås och utövas?

⁵⁸ Se den anglikansk-romersk-katolska rapporten "The Gift of Authority" i Growth in Agreement III, 60 – 81, och den ortodoxa – romersk-katolska, The Ecclesiological and Canonical Consequences of the Sacramental Nature of the Church.

KAPITEL 4

Kyrkan: I och för världen

A. Guds plan med skapelsen: Guds rike

58. SKÄLEN FÖR JESU mission uttrycks kortfattat i orden "Så älskade Gud världen att han gav den sin ende son" (Joh 3:16). Således är Guds inställning till världen först och främst kärlekens, till varje barn, kvinna och man som någonsin införlivats i människans historia och faktiskt till hela skapelsen. Guds rike, som Jesus uppenbarade när han predikade i liknelser och genom de mäktiga gärningar han utförde, särskilt påskens mysterium med hans död och uppståndelse, är det slutliga målet för hela universum. Kyrkan var, enligt Guds tanke, inte till för sin egen skull utan för att tjäna den gudomliga planen för världens förvandling. Således hör diakonins tjänst till kyrkans vara. Studiedokumentet *Church and World* beskriver diakonins tjänst på följande sätt: "Kyrkan är delaktig i det gudomliga mysteriet som Kristi kropp. Som mysterium visar det världen på Kristus genom att förkunna evangeliet, genom att fira sakramenten (som i sig själva kallas 'mysterier'), och genom att manifesteras det nya livet som ges av honom, vilket föregriper Guds rike som redan finns i honom."⁵⁹

59. KYRKANS UPPDRAG I världen är att förkunna, i ord och handling, glädjebudet om frälsning i Jesus Kristus för alla människor (jfr Mk 16:15). Evangelisation är därmed en av kyrkans främsta uppgifter i lydnad mot Jesu bud (jfr Matt 28:18–20). Kyrkan är kallad av Kristus i den heliga Anden

⁵⁹ Church and World: The Unity of the Church and the Renewal of Human Community, Kyrkornas världsråd, Genève, 1990, kapitel III, punkt 21, s 27.

att vittna om Faderns försoning, läkedom och förvandling av skapelsen. Således är det en väsentlig del av evangelisation att främja rättvisa och fred.

60. IDAG ÄR KRISTNA mer medvetna om att det finns många andra religioner än deras egen och de sanningar och positiva värderingar som dessa innehåller.⁶⁰ Detta ger kristna tillfällen att påminna sig avsnitt i evangeliet, där Jesus själv talar positivt om dem som var "främmande" eller "de andra" i förhållande till hans egna lyssnare (jfr Matt 8:11–12, Luk 7:9, 13:28–30). Kristna erkänner att religionsfrihet är en grundläggande dimension av mänsklig värdighet och i den kärlek till medmänniskan som Kristus själv efterlyst försöker de respektera denna värdighet och föra en dialog med andra. Inte bara för att dela rikedomarna i den kristna tron, utan också för att visa uppskattning för de inslag av sanning och godhet som finns i andra religioner. Förr i tiden när evangeliet förkunnades för dem som ännu inte hade hört det, visades inte alltid respekt för andras religioner. I evangelisation bör alltid respekt visas för dem som har andra trosuppfattningar. Att dela glädjebudet om sanningen som uppenbaras i Nya testamentet och inbjuda andra till ett liv i Kristi fullhet är ett uttryck för kärleksfull respekt.⁶¹ Mot bakgrund av den ökade medvetenheten om religiös pluralism, har frågan om möjligheterna till frälsning för dem som inte uttryckligen tror på Kristus, och relationen mellan inter-religiösa dialoger och tillkännagivandet att Jesus är Herre, kommit att bli ämnen för reflektion och diskussion bland kristna.

60 För frågor i detta ämne, se "Religious Plurality and Christian Self-Understanding" (2006), som är resultatet av en studieprocess som svar på förslagen vid Kyrkornas världsråds centralkommitté 2002 till dessa tre tema: Faith and Order, Inter-religious Relations and Mission and Evangelism. Uttalandet är tillgängligt på: <http://www.oikoumene.org/en/resources/documents/assembly/porto-alegre-2006/3-preparatory-and-background-documents/religious-plurality-and-christian-self-understanding.html>. Uttalandet följer på diskussionen om förhållandet mellan mission och världsreligjoner vid the Commission on World Mission and Evangelism's konferens i San Antonio 1989. På grund av sin relevans för de generella teman som tas upp i detta kapitel kommer inter-religiösa relationer att omnämnas i alla tre sektionerna.

61 I "Charta Oecumenica" (2001) från Europeiska kyrkokonferensen (KEK) och Rådet för europeiska biskopskonferensen (CCEE) punkt 2, anges följande: "Vi förbinder oss att tillerkänna varje människa friheten att utifrån sitt eget samvete välja religiös och kyrklig tillhörighet. Ingen får drivas till att konvertera genom moralisk påtryckning eller materiella fördelar. Ingen som av fri vilja konverterar får heller hindras att göra så." Se även "Kristet vittnesbörd i en mångreligiös värld" från Kyrkornas världsråd, Pävlige rådet för interreligiös dialog och Evangeliska världssalliansen och finns på: <http://www.skr.org/shop/kristet-vittnesbord-i-en-mangreligios-varld/>

REFLEKTION:

EKUMENISK RESPONS PÅ RELIGIÖS PLURALISM

Det finns fortfarande allvarliga meningsskiljaktigheter inom och mellan vissa kyrkor kring dessa frågor. Nya testamentet lär att Gud vill att alla människor ska bli frälsta (jfr 1 Tim 2:4) och samtidigt att Jesus är världens enda frälsare (jfr 1 Tim 2:5 och Apg 4:12). Vilka slutsatser kan man dra utifrån vad Bibeln lär om möjligheten till frälsning för dem som inte tror på Kristus? Vissa menar att frälsning i Kristus genom kraften av den heliga Anden är möjlig för dem som inte uttryckligen delar kristen tro. Detta sker på vägar som endast Gud känner till. Andra kan inte se hur en sådan tanke tillräckligt motsvarar de bibliska ställen som talar om nödvändigheten av tro och dop för att bli frälst. Skiljaktigheter i denna fråga inverkar på hur man förstår och utövar kyrkans uppdrag. Inom ramen för den ökade medvetenhet som idag finns om den religiösa pluralismen i hela världen, kan frågan ställas hur kyrkorna kan komma fram till en större samsyn i dessa frågor och samarbeta mer effektivt när det gäller att vittna om evangeliet i ord och gärning.

B. Evangeliets moraliska utmaning

61. KRISTNA ÄR KALLADE att ångra sina synder, förlåta andra och leva i uppoffrande tjänst: lärjungaskap kräver ett moraliskt engagemang. Men som Paulus så medkännande lär oss, blir människor inte rättfärdiggjorda genom gärningar utan genom nåd och tro (jfr Rom 3:21–26, Gal 2:19–21). Således lever den kristna gemenskapen inom ramen för den gudomliga förlåtelse och nåd som frambringar och formar de troendes moraliska liv. Det är av stor betydelse för återupprättandet av enheten mellan de två gemenskaperna, vars separation markerade början av den protestantiska reformationen, att de har uppnått enighet om de centrala aspekterna av läran om rättfärdiggörelsen genom tro, som var fokus för oenigheten vid tidpunkten för splittringen.⁶² Det är på grundval av tro och nåd som moraliskt engagemang och gemensamma insatser är möjliga och bör bejakas som del av kyrkans innersta väsen.

62 Se the Lutheran – Roman Catholic Joint Declaration on the Doctrine of Justification, Grand Rapids, Eerdmans, 2000.

62. DEN ETIK SOM KRISTNA i sitt lärjungaskap omfattar är rotad i Gud, skaparen och uppenbararen, och tar form när gemenskapen söker förstå Guds vilja under olika omständigheter i tid och rum. Kyrkan står inte isolerad från den moraliska kamp mänskligheten som helhet utkämpar. Tillsammans med anhängare av andra religioner, liksom med alla människor av god vilja, måste kristna understödja, inte bara de enskilda moraliska värderingar som är viktiga för den enskilda människans förverkligande, utan också de sociala värderingarna om rättvisa, fred och skydd av miljön. Evangeliets budskap omfattar både de personliga och de kollektiva aspekterna av mänsklig existens. *Koinonia* inbegriper således inte bara att bekänna den enda tron och att fira gemensam gudstjänst, utan också gemensamma moraliska värderingar grundade på den inspiration och de insikter som ges i evangeliet. Trots sin nuvarande uppdelning har kyrkorna kommit så långt i sin gemenskap med varandra att de är medvetna om att det en gör påverkar livet för andra. Som en konsekvens av detta växer medvetenheten om att vi är ansvariga inför varandra avseende etiska reflektioner och beslut. När kyrkorna är delaktiga och ömsesidigt frågar och bekräftar varandra, är detta ett uttryck för vad de delar i Kristus.

63. MEDAN SPÄNNINGARNA KRING moraliska frågor alltid har varit ett bekymmer för kyrkan, har dagens filosofiska, sociala och kulturella utveckling lett till omprövning av många moraliska normer. Detta har i sin tur lett till nya konflikter kring moraliska principer och etiska frågor, vilket påverkat kyrkornas enhet. Samtidigt är moraliska frågor relaterade till kristen antropologi och när det gäller att värdera utvecklingen i det moraliska tänkandet prioriteras evangeliet. Enskilda kristna och kyrkor finner sig ibland ha motsatta uppfattningar om vilka principer för personlig eller kollektiv moral som är i harmoni med evangeliet om Jesus Kristus. Dessutom anser en del att moraliska frågor inte till sin natur är ”kyrkosplittrande”, medan andra är fast övertygade om att de är det.

REFLEKTION:

MORALISKA FRÅGOR OCH KYRKANS ENHET

Inom ekumenisk dialog på multilateral och bilateral nivå har man börjat skissa på några av parametrarna som är av betydelse för en moralisk lära och praxis för kristen enhet.⁶³ Om nuvarande och framtida ekumeniska dialoger ska främja både missionen och kyrkans enhet, är det viktigt att denna dialog uttryckligen uppmärksammar utmaningarna i vår samtids moraliska frågor. Vi inbjuder kyrkorna till att utforska dessa frågor i en anda av ömsesidig uppmärksamhet och uppmuntran. Hur kan kyrkorna, vägleda av Anden, tillsammans urskilja vad det innebär att förstå och leva i trohet mot Jesu undervisning och inställning idag? Hur kan kyrkorna, när de tillsammans engagerar sig i uppgiften, erbjuda tolkningsmodeller och ge råd till de samhällen de är kallade att tjäna?

C. Kyrkan i samhället

64. DEN VÄRLD SOM ”Gud så älskade” är märkt av svårigheter och tragedier som kallar på kristnas medkänsla och engagemang. Källan till lidelsen för att världens ska förändras har sin grund i deras gemenskap med Gud i Jesus Kristus. Kristna tror att Gud, som är absolut kärlek, barmhärtighet och rättvisa, kan arbeta genom dem i kraft av den heliga Anden. De lever som lärjungar till den som tog sig an blinda, lama och spe-tälska, som välkomnade fattiga och utstötta och som utmanade de auktoriteter som tog liten hänsyn till mänsklig värdighet och Guds vilja. Kyrkan måste hjälpa dem som är utan makt i samhället så att de blir hörda. Det måste finnas en röst för dem som ingen har. Just på grund av sin tro kan kristna inte stå passiva inför naturkatastrofer som påverkar deras medmänniskor eller inför hot mot människors hälsa, till exempel hiv och

⁶³ Till exempel the Anglican-Roman Catholic statement ”Life in Christ: Morals, Communion and the Church” se Growth in Agreement II, s 344-370 och studiedokumentet från Kyrkornas världsråds Joint Working Group och Romersk-katolska kyrkan, The Ecumenical Dialogue on Moral Issues: Potential Sources of Common Witness or of Divisions” (1995), se The Ecumenical Review 48(2), April 1996, 143-154. När det gäller senare arbete kring ”Moral Discernment in the Churches” se även The Standing Commission on Faith and Order Meeting in Holy Etchmiadzin, Armenia, Genève 2011, s 9-10 och 18-20.

aids. Tron driver dem också till att arbeta för en mer rättvis social ordning, där jordens resurser fördelas mer rättvist, där fattigas lidande lindras och där den absoluta fattigdomen en dag är borttagen. De enorma ekonomiska orättvisor som plågar mänskligheten, exempelvis de som i vår tid ofta skiljer det globala nord från det globala syd, är en ständig oro för kyrkorna. Kristna, som efterföljare till "Fridsfursten", förespråkar fred, särskilt genom att försöka övervinna det som orsakar krig (främst ekonomiska orättvisor, rasism, etniskt och religiöst hat, överdriven nationalism, förtryck och användandet av våld för att lösa konflikter). Jesus sade att han kom för att människor ska ha liv i överflöd (jfr Joh 10:10) och hans efterföljare erkänner sitt ansvar att försvara mänskligt liv och värdighet. Det finns skyldigheter som är lagda på kyrkorna likaväl som på enskilda troende. Varje sammanhang ger sina egna ledtrådar till vad som kan vara ett lämpligt kristet svar under rådande omständigheter. Redan nu kan kristna samfund, även om de varit splittrade, agera tillsammans för att hjälpa nödlidande människor och bidra till att skapa ett samhälle som främjar mänsklig värdighet.⁶⁴ Kristna söker främja Guds rikets värderingar genom att arbeta tillsammans med representanter för andra religioner och med dem som inte har någon religiös tro.

65. MÅNGA HISTORISKA, KULTURELLA och demografiska faktorer är bestämmande för relationen mellan kyrka och stat och mellan kyrka och samhälle. Varierande modeller av denna relation, som bygger på kontextuella förhållanden, kan alla vara legitima uttryck för kyrkans katolicitet. Det är helt rätt att troende spelar en positiv roll i samhällslivet. Men kristna har ibland hierat sig med världsliga myndigheter på sätt som översett med, eller medverkat till, verksamhet som varit syndig och orättfärdig. Jesu uttryckliga uppmaning att hans lärjungar skulle vara "jordens salt" och "världens ljus" (jfr Matt 5:13–16) har lett kristna till att engagera sig i politiska och ekonomiska sammanhang. Syftet är att främja Guds rike och att motsätta sig attityder och initiativ som strider mot detta. Detta leder till en kritisk analys av orättvisa strukturer, att avslöja dem och

64 Se till exempel den reformerta – romersk-katolska texten "The Church as Community of Common Witness to the Kingdom of God" vars andra kapitel berättar om samarbetet mellan dessa kyrkor för aboriginernas rättigheter i Kanada, apartheid i Sydafrika och fred på Nordirland och vars tredje kapitel beskriver det urskiljningsmönster som används i varje gemenskap. I PCPCU, Information Service N. 125 (2007/III), s 121-138 and Reformed World 57 (2/3), June – September 2007, s 105-207.

arbeta för att förändra dem, men också att stödja initiativ i det civila samhället som främjar rättvisa, fred, skydd av miljön och omsorg om fattiga och förtryckta. På detta sätt kan kristna följa i profeternas spår och liksom de förkunna Guds dom över all orättvisa. Detta kommer sannolikt att utsätta dem för förföljelse och lidande. Kristi tjänande ledde till att han offrade sig på korset och han förutsa att hans efterföljare skulle kunna förvänta sig ett liknande öde. Kyrkans vittnesbörd (*martyria*) leder fram till korsets väg, ända till martyrskapet, för både enskilda kristna och den kristna gemenskapen (jfr Matt 10:16–33).

66. I KYRKAN FINNS människor från alla socioekonomiska klasser. Både rika och fattiga är i behov av den frälsning som endast Gud kan ge. I Jesu efterföljd är kyrkan kallad och utrustad till att på ett särskilt sätt dela lidandes villkor och ta hand om behövande och marginaliserade. Kyrkan förkunnar evangeliets ord om hopp och tröst, arbetar i medlidande och barmhärtighet (jfr Luk 4:18–19) och är bemyndigad att läka och försona människors trasiga relationer och att tjäna Gud genom att försona dem som skilts åt i hat eller främlingskap (jfr 2 Kor 5:18–21). Tillsammans med alla människor av god vilja strävar kyrkan efter att ta hand om skapelsen som ropar efter att få dela Guds barns frihet (jfr Rom 8:20–22). Kyrkan gör detta genom att bekämpa missbruk och förstörelse av jorden och genom att delta i Guds arbete för ett återupprättande av hela relationer mellan skapelsen och mänskligheten.

Slutsatser

67. ENHETEN I KRISTI kropp utgörs av *koinonia* eller gemenskapen som en gåva Gud oförtjänt skänker oss människor. Det finns en växande enighet om att *koinonia*, uttryckt som den heliga treenighetens gemenskap, framträder på tre sätt som relaterar till varandra: enhet i tro, enhet i det sakramentala livet och enhet i tjänst (i alla dess former, inklusive ämbete och mission). Liturgin, speciellt nattvardsfirandet (*eukaristin*), fungerar som ett dynamiskt mönster för hur *koinonia* gestaltas i vår tid. I liturgin upplever Guds folk gemenskap med Gud och gemenskap med kristna i alla tider och på alla platser. De samlas med sina ledare, förkunnar glädjebudet, bekänner sin tro, ber, undervisar och lär, erbjuds lovsång och tacksägelse, mottar Kristi kropp och blod och sänds ut i mission.⁶⁵ Johannes Chrysostomos talade om två altaren: ett i kyrkan och det andra bland fattiga, lidande och nödställda.⁶⁶ Stärkta av den näring som ges i liturgin måste kyrkan fortsätta Kristi livgivande mission i profetisk och barmhärtig omsorg om världen och i kampen mot alla former av orättvisa och förtryck, misstro och konflikter som människor skapat.

68. EN AV DEN EKUMENISKA rörelsens välsignelser har varit upptäckten att kyrkor delar många aspekter av lärjungaskapet, även om de ännu inte lever i full gemenskap. Vår brustenhets och splittring motsäger Kristi vilja till enhet bland hans lärjungar och hindrar kyrkans uppdrag. Det är anledningen till att återställelsen av enheten mellan kristna, under ledning av den heliga Anden, är en sådan angelägen uppgift. Tillväxt i gemenskap äger rum inom den större gemenskapen av troende som sträcker sig bakåt i det förflutna och in i framtiden för att omfatta alla de heligas gemenskap. Kyrkans slutliga öde är att fångas upp i *koinonia*/gemenskap med Fadern, Sonen och den

heliga Anden, att vara en del av den nya skapelsen och evigt lovsjunga och prisa Gud med glädje (jfr Upp 21:1–4, 22:1–5).

69. "TY GUD SÄNDE inte sin son till världen för att döma världen utan för att världen skulle räddas genom honom" (Joh 3:17). Nya testamentet slutar med visionen om en ny himmel och en ny jord, förvandlad genom Guds nåd (jfr Upp 21:1 – 22:5). Detta nya kosmos utlovas i slutet av historien, men är redan närvarande på ett föregripande sätt även nu då kyrkan, bekräftad av tro och hopp på sin pilgrimsfärd genom historien, ropar i kärlek och tillbedjan "Kom, Herre Jesus" (Upp 22:20). Kristus älskar kyrkan som brudgummen älskar sin brud (jfr Ef 5:25) och fram till lammets bröllopsfest i himmelriket (jfr Upp 19:7) delar han sitt uppdrag med den – att ge människor ljus och helande tills han kommer åter i härlighet.

⁶⁵ De tidigare meningarna upprepar i stort och parafaserar uttalandet från det 9:e forumet för bilaterala dialoger som hölls i Breklum, Tyskland, mars 2008. För att ta del av uttalandet från detta forum se *The Ecumenical Review* 61(3), October 2009, s 343-347; se även <http://www.oikoumene.org/fileadmin/files/wcc-main/documents/p2/breklum-statement.pdf>

⁶⁶ St John Chrysostom, Homily 50, 3-4 över Matteus i J.P. Migne, *Patrologia Graeca*, 58, s 508-509.

Sveriges kristna råds skriftserie

1. Charta Oecumenica – Riktlinjer för det växande samarbetet mellan kyrkorna i Europa, 2001
2. Solidaritetens globalisering – En aktiv svensk globaliseringspolitik, 2001
3. Arms Trade – Final report from an ecumenical conference, 2001
4. Pilgrimsteologi – Föredrag från ett pilgrimsseminarium, 2003
5. Ekumeniska riktlinjer vid sexuella övergrepp i kyrkliga miljöer, 2003
6. Tro – dop – medlemskap, ur ett ekumeniskt perspektiv, 2004
7. Arms Trade II – Final report from the 2nd ecumenical conference in Gothenburg, 2005
8. Kyrkor i samtal – rapport om bilaterala dialoger i Sverige, 2005
9. Religionsmöte – ekumeniska dokument, 2006
10. Etiska och andliga värden i EU, 2006
11. Kan vi be tillsammans? – ett ekumeniskt studiematerial om bön i mångreligiös kontext, 2007
- 12A. En kyrka för alla – ett policydokument kring kyrkornas arbete med frågor om funktionshinder, 2008
- 12B. En kyrka för alla – ett policydokument kring kyrkornas arbete med frågor om funktionshinder, lättläst, 2008
- 12C. Church for all – Making Church Accessible to All – a Policy Statement. Engelsk version, 2013
13. Arms Trade. Report from the 3rd Ecumenical Conference. Nairobi, Kenya, 2009
13. Tro – Liv – Enhet. Om Kyrkans identitet och uppgift i Sverige, 2010
14. Fred – detta vill kyrkorna i Sverige, 2010
15. Mellan Lustgården och Paradiset. Kyrkorna och jämställdheten – insikter, erfarenheter och visioner, 2010
16. Äktenskap där religioner möts, 2011
17. Kyrkorna tillsammans – 20 år med Sveriges kristna råd, 2012
18. Värna den jord som Gud älskar, 2013
19. Möta människor i högtidens glädje och sorg, 2013
20. Dop, nattvard och ämbete, 2014
21. Kyrkan – på väg mot en gemensam vision, 2014

Kyrkan – på väg mot en gemensam vision

FÅ NUTIDA EKUMENISKA dokument har väckt ett så stort intresse och spelat så stor roll i de ekumeniska samtalen som det så kallade Lima-dokumentet från Kyrkornas världsråds Faith and Order-kommission, *Dop, nattvard och ämbete* (Nr 20 i Sveriges kristna råds skriftserie). Detta dokument presenterades för kyrkorna 1982.

30 ÅR SENARE antog Kyrkornas världsråds centralkommitté nästa stora dokument som Faith and Order-kommissionen arbetat fram, *Kyrkan – på väg mot en gemensam vision*. Här går man vidare i samtalen efter Lima-dokumentet och vill initiera ett ekumeniskt ecklesiologiskt samtal om kyrkans identitet och uppgift. Sveriges kristna råd presenterar detta dokument på svenska och hoppas att den svenska utgåvan blir spridd och använd, både inom teologiska institutioner och i församlingar.

**SVERIGES
KRISTNA RÅD**

Kyrkorna tillsammans

KONTAKT: 08-453 68 00, info@skr.org
www.skr.org Facebook: Sveriges kristna råd
POSTADRESS: Box 14038, 167 14 Bromma

ISSN 1650-9196